helion.pl
KSIĘGARNIA INTERNETOWA · WYDAWNICTWO

IDŹ DO
PRZYKŁADOWY ROZDZIAŁ
SPIS TREŚCI

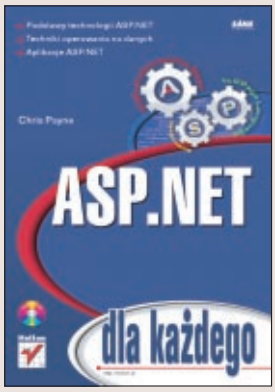
KATALOG KSIĄŻEK
KATALOG ONLINE
ZAMÓW DRUKOWANY KATALOG

TWÓJ KOSZYK
DODAJ DO KOSZYKA

CENNIK I INFORMACJE
ZAMÓW INFORMACJE O NOWOŚCIACH
ZAMÓW CENNIK

CZYTELNIA
FRAGMENTY KSIĄŻEK ONLINE

ASP.NET dla każdego

Autor: Chris Payne
Tłumaczenie: Andrzej Będkowski, Piotr Rajca
ISBN: 83-7197-607-0
Tytuł oryginału: Teach Yourself ASP.NET in 21 Days
Format: B5, stron: 710

Active Server Pages.NET, w skrócie ASP.NET, jest najnowszą wersją popularnej technologii ASP opracowanej przez firmę Microsoft i służącej do tworzenia dynamicznych aplikacji internetowych. ASP.NET jest jednak czymś więcej niż zwyczajnym uaktualnieniem klasycznej technologii ASP – zupełnie nowy model programistyczny oraz wiele nowych narzędzi to tylko dwie spośród wielu cech, którymi się wyróżnia. Pomiędzy klasyczną technologią ASP a jej nową wersją istnieje bardzo wiele różnic. Sprawiają one, iż nauczenie się ASP.NET nie jest łatwe. Niemniej jednak, dzięki niniejszej książce poznanie ASP.NET stanie się znacznie prostsze.
Bez wątpienia znajomość klasycznej technologii ASP, bądź innych rozwiązań umożliwiających tworzenie dynamicznych aplikacji internetowych, może pomóc w nauce ASP.NET, niemniej jednak aby korzystać z niniejszej książki, nie trzeba mieć żadnego doświadczenia programistycznego. Opis zagadnień omawianych w każdym z rozdziałów był opracowywany przy założeniu, że Czytelnik nie zajmował się dotąd technologią ASP. Jednak jeśli tworzyłeś już aplikacje internetowe przy użyciu ASP, to na pewno z chęcią przeczytasz punkty „To nie jest ASP!", które można znaleźć pod koniec każdego z rozdziałów książki. Zawierają one podstawowe informacje na temat różnic pomiędzy klasyczną technologią ASP a ASP.NET.
Nowe możliwości technologii ASP.NET sprawiają, że projektowanie i tworzenie dynamicznych stron WWW stało się wyjątkowo łatwe. Na przykład ASP.NET udostępnia wiele, niezwykle potężnych, elementów sterujących – znaczników, które przypominają znaczniki HTML i dają wiele różnych możliwości, jak na przykład: wyświetlanie kalendarza, losowo wybieranych reklam, czy też tabel HTML, których komórki zawierają informacje pobierane z baz danych. Te wyjątkowe elementy sterujące pozwalają programistom na generowanie złożonego kodu HTML zgodnego z obowiązującymi standardami, przy minimalnym nakładzie pracy. Podstawowe informacje na temat tych elementów sterujących oraz sposobów ich wykorzystania można znaleźć w rozdziale 5., „Podstawy tworzenia formularzy internetowych". Książka „ASP.NET dla każdego" składa się z 21 rozdziałów, które wyjaśniają wszelkie zawiłości związane z wykorzystaniem technologii ASP.NET. Każdy z rozdziałów zawiera przydatne informacje, które niezwłocznie będziesz mógł wykorzystać przy tworzeniu własnych aplikacji internetowych. Przyjęty w książce sposób przedstawiania wiedzy, polegający na tym, iż każdy kolejny rozdział omawia nowe zagadnienia, bazując przy tym na wiedzy wyniesionej z lektury poprzednich rozdziałów, jest najlepszy dla początkujących programistów, gdyż umożliwia im szybkie poznanie cech tej nowej, fascynującej technologii.

Wydawnictwo Helion
ul. Chopina 6
44-100 Gliwice
tel. (32)230-98-63
e-mail: helion@helion.pl

Spis treści

Wstęp **13**

Wprowadzenie **15**

Rozdział 1. Podstawy technologii ASP.NET **19**

W jaki sposób działa sieć WWW? 19
Przetwarzanie dynamiczne 20
Nowości w technologii ASP.NET 21
Przetwarzanie po stronie klienta (client-side processing) 22
W jaki sposób działa ASP.NET? 23
Środowisko .NET 24
Maszyna wirtualna CLR (Common Language Runtime) 24
Klasy platformy .NET 26
Konfigurowanie i instalowanie środowiska ASP.NET 26
Instalowanie serwera IIS (Internet Information Server) 27
Instalowanie pakietu .NET Framework SDK 30
Tworzenie stron ASP.NET 31
Narzędzia do tworzenia stron ASP.NET 33
Składniki strony ASP.NET 34
Porównanie technologii ASP i ASP.NET 36
Podstawowe zmiany w stosunku do ASP 36
Rozszerzenia programistyczne w stosunku do ASP 37
Różnice w metodologii programowania 38

Rozdział 2. Tworzenie stron ASP.NET **39**

Prosta aplikacja ASP.NET 40
Formularze internetowe (Web forms) 40
Bloki deklarowania kodu 43
Bloki kodu wykonywalnego (Code Render Blocks) 45
Dyrektywy strony 46
Kolejność działań 46
Widok stanu 48
Pisanie kodu ASP.NET i HTML 49
Wiersze komentarzy 50
Umieszczanie kodu w kilku wierszach 51
Działanie aplikacji 53
Dalsze wiadomości na temat kompilacji w środowisku ASP.NET 53
Importowanie przestrzeni nazw 54
Maszyna wirtualna CLR i środowisko ASP.NET 55
Język pośredni 55
Wykonanie 56

Przetwarzanie ... 56
Komponenty .NET (Assemblies) ... 57
Uruchamianie wielu wersji tego samego komponentu jednocześnie ... 57
Znaczenie maszyny wirtualnej CLR w środowisku ASP.NET ... 58
Języki programowania w środowisku ASP.NET ... 58
Jeszcze jedno spojrzenie na kod ... 58
To nie jest ASP! ... 60

Rozdział 3. Stosowanie Visual Basic .NET ... 61
Wprowadzenie do języka VB.NET ... 62
Zmienne ... 62
Typy danych ... 62
Deklarowanie zmiennych ... 64
Nazwy zmiennych ... 65
Konwersje typów danych ... 66
Tablice ... 68
Operatory ... 71
Wyrażenie warunkowe ... 71
Instrukcja if ... 71
Instrukcja case ... 74
Pętle programowe ... 75
Instrukcja While ... 75
Instrukcja for ... 77
Pętle nieskończone ... 79
Rozgałęzianie programu (branching logic) ... 79
Podprogramy ... 80
Funkcje ... 82
Parametry opcjonalne ... 83
Obsługa zdarzeń (event handlers) ... 84
Klasy ... 86
Słowo kluczowe New ... 88
Dziedziczenie ... 89
Przydatne funkcje języka VB.NET ... 90
Informacje o VB.NET ... 90
To nie jest ASP! ... 92

Rozdział 4. Stosowanie obiektów ASP.NET w językach C# i VB.NET ... 93
Wprowadzenie do języka C# ... 94
Przykłady składni języka C# ... 94
Krótkie przypomnienie wiadomości o obiektach ... 97
Atrybuty (Properties) ... 97
Metody ... 98
Kopie obiektów (Object instances) ... 98
Elementy statyczne (Static Members) ... 99
Obiekty ASP.NET ... 100
Obiekt Response ... 100
Obiekt Request ... 105
Obiekt HttpCookie ... 107
Obiekt Page ... 110
Obiekt Session ... 114
Obiekt HttpApplication ... 120
Obiekt HttpServerUtility ... 121
Informacje o języku C# ... 123
To nie jest ASP! ... 123

Rozdział 5. Podstawy tworzenia formularzy internetowych 125
Podstawowe wiadomości o formularzach 126
Podstawowe wiadomości o formularzach internetowych 127
Programowanie formularzy internetowych 128
Serwerowe obiekty sterujące 129
Zdarzenia generowane przez serwerowe obiekty sterujące 130
Przesyłanie formularzy internetowych 133
Zapamiętywanie stanu 135
Kolejność przetwarzania formularzy internetowych 137
Serwerowe obiekty sterujące HTML 138
Internetowe serwerowe obiekty sterujące 141
Zastosowanie internetowych obiektów sterujących 144
Natychmiastowe przesyłanie danych 147
Internetowe serwerowe obiekty sterujące a serwerowe obiekty sterujące HTML 149
To nie jest ASP! 150

Rozdział 6. Ciąg dalszy wiadomości na temat tworzenia formularzy internetowych . 153
Elastyczność formularzy internetowych 154
Obiekty sterujące użytkownika 154
Tworzenie obiektów sterujących użytkownika 155
Zastosowanie obiektów sterujących użytkownika 159
Rozszerzenia dotyczące obiektów sterujących użytkownika 162
Obiekty sterujące dostosowane do potrzeb konkretnej aplikacji 165
Tworzenie obiektów dostosowanych do konkretnej aplikacji 166
Wykorzystywanie obiektów dostosowanych do potrzeb konkretnej aplikacji 167
Zastosowanie atrybutów i stanu 168
Łączenie zdarzeń 171
Tworzenie obiektów sterujących w trakcie wykonywania kodu strony 177
To nie jest ASP! 181

Rozdział 7. Kontrolowanie poprawności stron ASP.NET 183
Scenariusze kontrolowania poprawności 184
Obiekty sprawdzające poprawność danych wejściowych w środowisku ASP.NET 188
Działanie obiektów sterujących sprawdzających poprawność danych 190
Zastosowanie obiektów sterujących do sprawdzania poprawności danych wprowadzanych przez użytkownika 195
Kontrolowanie poprawności wprowadzanych danych po stronie serwera 201
Wyłączanie kontroli poprawności 203
Wyrażenia regularne 203
Dostosowywanie kontroli poprawności do potrzeb konkretnej aplikacji 205
Komunikaty o błędach 205
Wyświetlanie podsumowania po kontrolowaniu poprawności wprowadzanych danych 207
Dostosowywanie obiektów sprawdzających poprawność danych wejściowych do potrzeb konkretnej aplikacji 210
To nie jest ASP! 213

Rozdział 8. Podstawowe wiadomości na temat tworzenia baz danych 215
Co to są bazy danych? 215
Klucze i ograniczenia 218
Standardy dostępu do danych 219
W jakich sytuacjach należy korzystać z baz danych? 219
Tworzenie baz danych 220

Język SQL (Structured Query Language) ... 225
Instrukcja SELECT ... 225
Instrukcja INSERT ... 229
Instrukcja UPDATE ... 229
Instrukcja DELETE ... 230
Dostęp do danych ze stron ASP.NET ... 230
Uzyskiwanie dostępu do danych ... 231
To nie jest ASP! ... 233

Rozdział 9. Zastosowanie baz danych w środowisku ASP.NET ... 235
Wiadomości wstępne na temat uzyskiwania dostępu do danych w środowisku ASP.NET ... 235
Obiekt DataSet ... 236
Zastosowanie obiektu DataSet ... 238
Relacje ... 241
Wypełnianie obiektu DataSet danymi ... 241
Wiązanie danych ... 243
Stosowanie wiązania danych ... 245
Obiekty sterujące z wiązaniem danych ... 249
Obiekt Repeater ... 249
Internetowy serwerowy obiekt sterujący DataList ... 254
Serwerowy obiekt sterujący DataGrid ... 259
Podsumowanie wiadomości na temat obiektów sterujących wiążących dane ... 267
To nie jest ASP! ... 277

Rozdział 10. Korzystanie z baz danych za pomocą obiektów ADO.NET ... 279
Wprowadzenie do technologii ADO.NET ... 280
ADO.NET kontra ADO ... 280
Technologia ADO.NET a język XML ... 281
Model obiektowy ADO.NET ... 283
Obiekt DataSet — ciąg dalszy ... 284
Modyfikowanie danych w wierszu (obiekt DataRow) ... 286
Przeglądanie danych zapisanych w tabeli (obiekt DataTable) ... 288
Współbieżność ... 290
Korzystanie z baz danych za pomocą technologii ADO.NET ... 291
Dane dotyczące połączenia z bazą danych ... 291
Obiekt OleDbConnection ... 293
Obiekt OleDbCommand ... 294
Obiekt OleDbDataReader ... 295
Wyrażenia SQL Update, Insert oraz Delete ... 297
Obiekt OleDbDataAdapter ... 298
Zastosowanie obiektów ADO.NET w środowisku ASP.NET ... 304
To nie jest ASP! ... 313

Rozdział 11. Użycie XML w ASP.NET ... 315
Wprowadzenie do języka XML ... 315
Model danych XML ... 316
Schematy XML ... 318
Dostęp do danych XML w dokumentach ASP.NET ... 320
Odczyt danych XML ... 321
Zapis danych XML ... 325
Walidacja dokumentów XML ... 327
Obiektowy model dokumentu XML ... 331
Pobieranie danych XML ... 332
Modyfikacja danych XML ... 336
XML oraz DataSet ... 339
To nie jest ASP! ... 344

Rozdział 12. Zastosowanie zaawansowanych technik obsługi danych 345
Zaawansowane techniki obsługi baz danych 346
Zapytania sparametryzowane 346
Procedury zachowane 351
Transakcje 360
Zaawansowane techniki obsługi danych XML 363
XPathDocument 363
XPath 366
Przekształcenia XSL 369
To nie jest ASP! 373

Rozdział 13. Odczytywanie i zapisywanie plików na serwerze WWW 375
Wykorzystanie plików w ASP.NET 375
Dołączanie zawartości plików zewnętrznych 376
Server-Side Includes 376
Inne sposoby dołączania plików 379
Dostęp do plików 379
Pliki, strumienie, czytelnicy i pisarze 379
Określanie właściwości plików i folderów 381
Otwieranie plików 389
Odczyt plików 392
Zapis plików 396
Inne operacje na plikach i folderach 397
Podsumowanie informacji o plikach i folderach 398
Składowanie izolowane 398
Tworzenie izolowanych obszarów składowania 400
Dostęp do plików zapisanych w obszarach izolowanych 401
To nie jest ASP! 405

Rozdział 14. Wykorzystanie ulepszonych mechanizmów obsługi pamięci podręcznej ASP.NET 407
Czym jest przechowywanie informacji w pamięci podręcznej? 408
Jak ASP.NET wykorzystuje pamięć podręczną? 409
Przechowywanie stron w pamięci podręcznej 410
Przechowywanie ustawień konfiguracyjnych 410
Zapisywanie w pamięci podręcznej wyników i danych 410
Jak korzystać z pamięci podręcznej? 411
Zapamiętywanie wyników wykonania stron ASP.NET 411
Zapisywanie obiektów w pamięci podręcznej 418
Zależności informacji przechowywanych w pamięci podręcznej 425
Użycie klasy HttpCachePolicy 428
Efektywne korzystanie z pamięci podręcznej 433
To nie jest ASP! 434

Rozdział 15. Zastosowanie obiektów biznesowych 435
Prezentacja komponentów 435
Czym są obiekty biznesowe? 436
Dlaczego warto używać komponentów? 437
W jaki sposób ASP.NET korzysta z komponentów? 439
Tworzenie obiektów biznesowych 439
Dlaczego konieczna jest kompilacja obiektu? 443
Implementacja obiektów biznesowych 443
Praktyczny przykład 447
Kilka spraw, które należy wziąć pod uwagę 455
Wykorzystanie komponentów stworzonych poza środowiskiem .NET 455
To nie jest ASP! 459

Rozdział 16. Tworzenie serwisów sieci WWW 461
Nowe spojrzenie na działanie WWW 462
Prezentacja serwisów sieci WWW 463
Scenariusze wykorzystania serwisów sieci WWW 464
Model programistyczny serwisów sieci WWW 465
Protokoły umożliwiające korzystanie z serwisów sieci WWW 467
Dlaczego warto używać serwisów sieci WWW? 469
Tworzenie serwisów sieci WWW 470
Implementacja możliwości funkcjonalnych 471
Umożliwienie odkrywania serwisów sieci WWW 474
Atrybut WebMethod 475
Uruchamianie serwisów sieci WWW 478
Tworzenie serwisów sieci WWW na podstawie istniejących obiektów biznesowych 478
Zwracanie informacji przez serwisy sieci WWW 481
To nie jest ASP! 483

Rozdział 17. Wykorzystanie i zabezpieczanie serwisów sieci WWW 485
Wykorzystanie serwisów sieci WWW 485
Wykorzystanie serwisów sieci WWW w stronach ASP.NET 488
Proces odkrywania serwisu 489
Tworzenie klasy pośredniczącej 491
Implementacja klasy pośredniczącej 495
Inny przykład wykorzystania serwisu sieci WWW 497
Zalecenia dotyczące wykorzystania serwisów sieci WWW 500
Zabezpieczanie serwisów sieci WWW 502
To nie jest ASP! 509

Rozdział 18. Konfiguracja i wdrażanie aplikacji ASP.NET 511
Prezentacja aplikacji ASP.NET 512
Folder \bin 513
global.asax 513
Klasa HttpApplication 515
Programowanie pliku global.asax 516
Konfiguracja ASP.NET 521
web.config 521
Sekcje konfiguracyjne 525
Własne ustawienia konfiguracyjne 531
Wdrażanie aplikacji ASP.NET 536
Pamięci podręczne komponentów .NET 537
Lustrzane kopie komponentów .NET 538
To nie jest ASP! 539

Rozdział 19. Oddzielanie kodu od treści 541
Potrzeba rozdzielania różnych rodzajów kodu 542
Kod obsługi formularzy 543
Wykorzystanie kodu obsługi w stronach ASP.NET 545
Wykorzystanie kodu obsługi w elementach sterujących użytkownika 552
Pliki zasobów i lokalizacja 555
Lokalizowanie aplikacji 556
Zapisywanie zasobów w plikach 563
To nie jest ASP! 569

Rozdział 20. Testowanie stron ASP.NET 571
Informacje wstępne dotyczące testowania aplikacji 572
Instrukcje try i catch 575
Zgłaszanie wyjątków 581
Kiedy należy stosować instrukcję try? 583
Śledzenie 583
Śledzenie na poziomie strony 585
Śledzenie na poziomie aplikacji 592
Program uruchomieniowy CLR 594
Użycie programu uruchomieniowego CRL 595
Zalecenia związane z testowaniem aplikacji 599
To nie jest ASP! 599

Rozdział 21. Zabezpieczanie aplikacji ASP.NET 601
Bezpieczeństwo aplikacji internetowych — zagadnienia podstawowe 601
Zabezpieczenie w systemie Windows 603
Uwierzytelnianie 605
Uwierzytelnianie systemu Windows 605
Uwierzytelnianie za pośrednictwem formularza 611
Uwierzytelnianie przy użyciu usługi Passport 618
Autoryzacja 619
Personalizacja 623
To nie jest ASP! 626

Dodatek A Najczęściej popełniane błędy w ASP.NET 629
Zagadki ASP.NET 629
Problemy z formularzami internetowymi 630
Inne problemy 632
Zmiany w stosunku do tradycyjnej technologii ASP 633
Problemy z językiem VBScript 633
Problemy z klasycznymi stronami ASP 635

Dodatek B Elementy sterujące ASP.NET: właściwości i metody 637
Elementy sterujące HTML 639
Wspólne właściwości elementów sterujących HTML 639
Elementy sterujące HTML 640
Internetowe elementy sterujące 647
Wspólne właściwości internetowych elementów sterujących 647
Internetowe elementy sterujące ASP.NET 649
Elementy sterujące służące do kontroli poprawności danych 664
Wspólne właściwości wszystkich elementów sterujących służących do kontroli poprawności danych 665
Elementy sterujące służące do kontroli poprawności danych 665

Dodatek C Obiekty ADO.NET — właściwości i metody 669
Klasa DataSet i klasy z nią związane 669
Klasy Constraint oraz ConstraintCollection 670
Klasy DataColumn oraz DataColumnCollection 670
Klasy DataRelation oraz DataRelationCollection 672
Klasy DataRow oraz DataRowCollection 673
Klasa DataSet 675
Klasy DataTable oraz DataTableCollection 676
Klasa DataView 679

Zarządzani dostawcy danych 679
Klasa OleDbCommand 681
Klasa OleDbCommandBuilder 682
Klasa OleDbConnection 682
Klasa OleDbDataAdapter 682
Klasa OleDbDataReader 682
Klasy OleDbError oraz OleDbErrorCollection 686
Klasy OleDbParameter oraz OleDbParameterCollection 686
Klasa OleDbTransaction 688

Skorowidz 689

Rozdział 10. Korzystanie z baz danych za pomocą obiektów ADO.NET

Po przeczytaniu dwóch poprzednich rozdziałów czytelnik znalazł się na najlepszej drodze, aby zostać ekspertem z dziedziny baz danych. Rozdział 8. „Podstawowe wiadomości na temat tworzenia baz danych" zawierał wprowadzenie do baz danych oraz krótkie omówienie zastosowania ich w środowisku ASP.NET. W rozdziale 9. opisano stosowanie obiektu sterującego `DataSet` i innych obiektów, dla których występuje wiązanie danych, w formularzach internetowych. Do tej pory jednak nie zamieszczono szczegółowych informacji na temat obiektów ADO.NET.

W niniejszym rozdziale zostanie opisane środowisko programowania ADO.NET oraz sposób współpracy tego środowiska ze środowiskiem ASP.NET. Znajdzie się tu sporo teorii wzbogaconej jednak wieloma przykładami. Na podstawie wiadomości z niniejszego rozdziału czytelnik powinien umieć odczytywać dane, zapisane w dowolnym magazynie danych (data store) z poziomu kodu strony ASP.NET, aby w wyniku otrzymać dynamiczne strony z obsługą danych (data-enabled pages).

W niniejszym rozdziale omówione zostaną następujące zagadnienia:

- modyfikowanie danych zapisanych w obiekcie `DataSet`,
- posługiwanie się obiektami `DataRow` oraz `DataTable`,
- automatyczne odzwierciedlanie w źródle danych zmian wprowadzanych w obiekcie `DataSet` za pomocą obiektu `OleDbCommandBuilder`,
- stosowanie obiektu `OleDbConnection`,
- stosowanie obiektu `OleDbCommand`,
- stosowanie obiektu `OleDbDataReader`,
- stosowanie obiektu `OleDbDataAdapter`.

Wprowadzenie do technologii ADO.NET

Obiekty ADO.NET jest to kolejny etap rozwoju obiektów ADO (ActiveX Data Object). Przy ich tworzeniu wykorzystano model dostępu do danych, u którego podstaw leżą takie cechy Internetu jak: skalowalność (scalability) i brak zachowywania danych stałych pomiędzy żądaniami użytkownika (statelesness) oraz język XML. Obiekty te stanowią interfejs do wszystkich źródeł danych zgodnych ze standardem OLE DB, umożliwiając łączenie się z takim źródłem, wykonywanie operacji na danych oraz aktualizację źródła. Można z nich korzystać z systemu zdalnego, za pomocą aplikacji rozproszonych lub za pomocą danych odłączonych (disconnected data).

Dzięki obiektom ADO.NET programista tworzący strony ASP.NET może używać w kodzie strony danych dowolnego typu. Obiekty te umożliwiają użytkownikom odczytywanie i zmianę danych zapisanych w dowolnym rodzaju składnicy danych, włączając w to bazy danych, pliki tekstowe oraz magazyny danych XML (XML data stores). Wskazane jest, aby dokładnie zapoznać się z obiektami ADO.NET, ponieważ spełniają one ważną rolę przy tworzeniu aplikacji dynamicznych. Poznanie wszystkich pułapek, jakie można napotkać przy ich stosowaniu, zaoszczędzi poźniejszych kłopotów.

ADO.NET kontra ADO

Chociaż firma Microsoft ogłosiła, że technologia ADO.NET jest tylko kolejnym etapem rozwoju obiektów ADO i zawiera częściowo takie same obiekty, technologia ta jest jednak zupełnie odmienna od swojego poprzednika. Podczas gdy w przypadku obiektów ADO konieczne było połączenie z magazynem danych, to obiekty ADO.NET komunikują się ze źródłem danych za pomocą języka XML. Dlatego obiekty ADO.NET są bardziej wydajne w przypadku aplikacji internetowych.

Podstawową zmianą, jaką wprowadzono w obiektach ADO.NET w stosunku do ADO, jest zastosowanie języka XML do wymiany danych. XML jest to *rozszerzalny język znaczników* (extensible markup language), zapisywany w formacie pliku tekstowego, podobny do HTML, który stanowi bardzo wydajny sposób przedstawiania danych (XML zostanie omówiony w następnym rozdziale, „Użycie XML w ASP.NET"). Technologia ADO.NET jest ściśle złączona z XML i korzysta z tego języka do wykonywania wszystkich operacji. Umożliwia to obiektom ADO.NET uzyskanie dostępu do magazynu danych, wymianę danych oraz zachowywanie magazynu danych łatwiej niż w przypadku obiektów ADO. Obiekty ADO.NET pracują również bardziej wydajnie, ponieważ można łatwo dokonywać konwersji typów danych wymienianych za pomocą języka XML, nie marnując czasu procesora na skomplikowane przekształcanie typów, jak miało to miejsce w przypadku obiektów ADO.

Inną poważną zmianą jest sposób współpracy obiektów ADO.NET z bazami danych. Obiekty ADO wymagały blokowania dostępu do zasobów bazy danych i nadmierne długich połączeń dla aplikacji napisanych w tej technologii, co nie ma miejsca w przypadku obiektów ADO.NET. Obiekty te korzystają z *odłączonych zbiorów danych* (disconnected data sets) (za pomocą obiektu DataSet), co pozwala uniknąć długotrwałych połączeń i blokowania baz danych. W ten sposób aplikacje ADO.NET stają się skalowalne, ponieważ użytkownicy nie rywalizują o dostęp do zasobów bazy danych.

Zmiany wprowadzone w technologii ADO.NET w stosunku do technologii ADO zebrano w tabeli 10.1.

Tabela 10.1. *Zmiany wprowadzone w technologii ADO.NET w stosunku do technologii ADO*

Technologia ADO	Technologia ADO.NET
Przedstawienie danych:	
Obiekt `Recordset`, przypominający pojedynczą tabelę lub wynik kwerendy.	Obiekt `DataSet`, który może zawierać wiele tabel z wielu źródeł danych.
Dostęp do danych:	
Sekwencyjny dostęp do wierszy zapisanych w obiekcie `Recordset`.	Umożliwia całkowicie niesekwencyjny dostęp do danych zapisanych w obiekcie `DataSet` za pomocą hierarchii kolekcji.
Relacje pomiędzy wieloma tabelami:	
Dane z wielu tabel można połączyć w jednym obiekcie `Recordset` za pomocą instrukcji SQL JOIN i UNION.	Do przechodzenia pomiędzy powiązanymi tabelami służą obiekty `DataRelation`.
Współdzielenie danych:	
Konieczne jest dokonanie konwersji typu danych na typ akceptowany przez system-odbiorcę, co obniża wydajność aplikacji.	Korzysta się z XML, więc konwersje typów nie są konieczne.
Możliwość programowania:	
Za pomocą obiektu `Connection` można przesłać dane do odpowiednich elementów składowych źródła danych.	Korzysta z mechanizmów silnej kontroli typów danych języka XML (strongly typed characteristics of XML); nie wymaga korzystania z części składowych magazynu danych (tabele, wiersze, kolumny); można odwoływać się do wszystkiego przez nazwę.
Skalowalność:	
Wynikiem walki o dostęp do źródła danych jest blokowanie dostępu do bazy danych oraz połączenia z bazą.	Nie występuje blokowanie dostępu do bazy danych ani długotrwałe aktywne połączenia, więc nie ma walki o dostęp do danych.
Zapory ogniowe:	
Stosowanie zapór ogniowych w tym przypadku jest problematyczne, ponieważ zapory blokują wiele rodzajów zapytań.	Można stosować zapory ogniowe, ponieważ umożliwia to zastosowanie języka XML.

Technologia ADO.NET a język XML

Język XML jest bardzo przydatnym narzędziem do dystrybucji danych. Jest całkowicie tekstowy, co oznacza, że łatwo jest w tym języku pisać i czytać aplikacje, które mogą być przesyłane w ramach środków bezpieczeństwa ustanowionych w Internecie.

XML zapisuje dane, stosując hierarchiczne przedstawienie pól i danych, które zawierają. Na przykład, baza danych `Użytkownicy`, zawierająca pola `Nazwisko`, `Identyfikator` oraz `DataUrodzenia`, mogłaby zostać przedstawiona w postaci tekstowej w następujący sposób:

```
<Użytkownicy>
<Użytkownik>
   <Nazwisko> </Nazwisko>
   <Identyfikator></Identyfikator>
   <DataUrodzenia> </DataUrodzenia>
</Użytkownik>
</Użytkownicy>
```

Jest to podstawowa struktura, która może być wykorzystana jako szablon dokumentu XML. (W rzeczywistości kod jest nieco bardziej skomplikowany niż powyższy przykład, ale informacje na ten temat wykraczają poza zakres niniejszej książki). Powyższy schemat można zastosować do przedstawiania wszystkich danych zapisanych w tabelach:

```
<Użytkownicy>
<Użytkownik>
   <Nazwisko>Jan Skrzetuski</Nazwisko>
   <Identyfikator>1</Identyfikator>
   <DataUrodzenia>22 Styczeń</DataUrodzenia>
</Użytkownik>
<Użytkownik>
   <Nazwisko>Helena Kurcewiczówna</Nazwisko>
   <Identyfikator>2</Identyfikator>
   <DataUrodzenia>6 Styczeń</DataUrodzenia>
</Użytkownik>
</Użytkownicy>
...
...
```

Powyższy kod można odczytywać za pomocą edytora tekstów (na przykład program Notatnik), podczas gdy odpowiadająca mu tabela bazy danych może być odczytywana tylko za pomocą narzędzi dostępnych w danej aplikacji bazodanowej lub poprzez dokonanie konwersji do innej bazy danych. Język XML jest niezależnym od implementacji, wydajnym narzędziem do zapisywania i przesyłania danych.

Dlatego też taka forma komunikacji została zaadaptowana dla potrzeb baz danych oraz ich interfejsów. Ułatwia to wszystkim życie. W technologii ADO.NET stosuje się język XML do wymiany danych i do wewnętrznego przedstawienia danych. Dane natychmiast po odczytaniu z bazy danych przekształcane są na postać XML i przesyłane wszędzie tam, gdzie trzeba. Ponieważ praktycznie każda aplikacja potrafi odczytać XML[1], zapewnia to zgodność postaci danych; dane mogą być przesyłane do dowolnego systemu i pewne jest, że odbiorca potrafi je odczytać.

Zastosowanie języka XML w technologii ADO.NET jest wielkim krokiem ku udostępnianiu aplikacji jako usług internetowych, co jest celem istnienia środowiska .NET. W tym miejscu przedstawione są tylko podstawowe wiadomości w skrócie, ale w kolejnych kilku rozdziałach przy tworzeniu programów rozproszonych ujawnią się zalety tego narzędzia.

[1] Autor ma na myśli łatwość odczytu danych zapisanych w formacie XML. Może to zrobić najprostszy edytor tekstowy. Nie spodziewajmy się jednak, że otworzymy taki dokument za pomocą programu do obróbki grafiki — *przyp. red.*

Model obiektowy ADO.NET

Środowisko ADO.NET składa się dwóch głównych części: obiektów `DataSet`, które omówiono szczegółowo w poprzednim rozdziale, oraz usługodawców zarządzanych (managed providers). Obiekt `DataSet` przedstawia dane przekazywane pomiędzy składnikami środowiska ADO.NET, na przykład z bazy danych do strony ASP.NET. Jest to mechanizm przedstawiania danych poza magazynem danych.

Nowy termin

Usługodawcy zarządzani (managed providers) służą jako warstwa komunikacyjna pomiędzy obiektami `DataSet` a magazynami danych. Umożliwiają łączenie się z magazynem danych zgodnym ze standardem OLE-DB (na przykład Microsoft Access), uzyskanie dostępu, wykonywanie różnych operacji oraz odczytywane danych z tego magazynu.

W firmie Microsoft opracowano dwóch usługodawców zarządzanych dla technologii ADO.NET: SQL Managed Provider oraz OLE DB Managed Provider. Pierwszy z nich służy wyłącznie do współpracy z SQL Serverem i zawiera wszystkie metody do komunikacji pomiędzy SQL Serverem i obiektem `DataSet`. Drugi z nich, OLE DB, pośredniczy w ustanowieniu komunikacji pomiędzy obiektem `DataSet` a dowolnym źródłem danych zgodnym ze standardem OLE DB. W obydwu przypadkach podstawowy zakres funkcji do współdziałania z magazynami danych jest jednakowy, więc na czym polega różnica?

SQL Managed Provider do wymiany danych z SQL Serverem korzysta z protokołu pod nazwą *tabelaryczny strumień danych* (tabular data stream). Jest to bardzo efektywny sposób komunikowania się z SQL Serverem, w którym nie korzysta się z OLE DB, ADO ani ODBC. Protokół ten jest całkowicie obsługiwany przez maszynę wirtualną CLR, więc ma wszystkie zalety opisane do tej pory. Dlatego właśnie Microsoft poleca stosowanie magazynów danych SQL Servera w technologii ADO.NET i ASP.NET.

Usługodawca SQL (SQL provider) w technologii ADO.NET współpracują tylko z SQL Serverem w wersji 7.0 lub wyższej. W przypadku korzystania z wcześniejszej wersji należy zastosować usługodawcę OLE DB.

Usługodawca OLE DB (OLE DB Provider) umożliwia efektywną komunikację z innymi magazynami danych — może być nawet w razie potrzeby stosowany do komunikacji z SQL Serverem.

Każdy z usługodawców zarządzanych składa się z trzech elementów:

- Interfejsów do łączenia się z magazynami danych, przetwarzania poleceń oraz współpracy z obiektem `DataSet`.
- Strumienia danych do uzyskania szybkiego i efektywnego dostępu do danych (przypomina obiekt `DataSet`, ale jest szybszy i ma mniej funkcji).
- Obiektów, które łączą się z bazą danych i wykonują polecenia bazy danych niskiego poziomu, zależnych od systemu.

W dalszej części niniejszej książki stosowany będzie usługodawca OLE DB, ponieważ umożliwia on dostęp do typów danych, które będą wykorzystywane. Składnia w przypadku obydwu usługodawców jest podobna, więc zmiana usługodawcy na usługodawcę SQL nie powinna być trudna.

W rzeczywistości wszystkie obiekty usługodawców ADO mają przedrostek `OleDb`. W większości przypadków wystarczy zastąpić go przedrostkiem SQL, importować przestrzeń nazw `System.Data.SQL` i w ten sposób umożliwić stosowanie usługodawcy SQL zamiast usługodawcy OLE DB.

Obiekt DataSet — ciąg dalszy

W poprzednim rozdziale pominięto kilka pojęć i atrybutów związanych z obiektem `DataSet`.

Nowy termin

Znając już obiekt `DataSet` ważne jest, aby pamiętać, że jest on jednostką całkowicie niezależną od źródła danych. Z tego powodu obiekt `DataSet` określa się jako *odłączony* (disconnected). Dzięki temu każdy z użytkowników otrzymuje swoją kopię danych, z którymi może zrobić, co tylko zechce. Zmiany dokonane w obiekcie `DataSet` nie mają automatycznego odzwierciedlenia w źródle danych. Każda zmiana musi być w sposób jawny wprowadzona do źródła danych za pomocą metod, które zostaną podane w dalszej części niniejszego rozdziału.

W tabeli 10.2 zamieszczono atrybuty obiektu `DataSet`.

Tabela 10.2. *Atrybuty obiektu DataSet*

Atrybut	Opis
`CaseSensitive`	Wskazuje, czy przy porównywaniu łańcuchów znaków w obiektach `DataTable` będą uwzględniane duże i małe litery.
`DataSetName`	Odczytuje lub nadaje nazwę bieżącego obiektu `DataSet`.
`DefaultView`	Wyświetla dane z obiektu `DataSet` w postaci dostosowanej do konkretnych potrzeb. Umożliwia to wyszukiwanie danych, filtrowanie, przechodzenie pomiędzy tabelami itd.
`EnforceConstraints`	Wskazuje, czy istniejące ograniczenia w bazie danych powinny być widoczne przy aktualizacji.
`ExtendedProperties`	Pobiera zbiór danych użytkownika.
`HasErrors`	Wskazuje, czy wystąpiły błędy w wierszach tablic obiektu `DataSet`.
`Relations`	Pobiera zbiór relacji pomiędzy tabelami obiektu `DataSet`.
`Tables`	Pobiera zbiór tabel obiektu `DataSet`.
`GetXML`	Pobiera lub ustawia dane XML albo schemat XML (XML schema) obiektu `DataSet`.
`XMLData`	Pobiera lub ustawia tylko dane XML obiektu `DataSet`.
`GetXMLSchema`	Pobiera lub ustawia tylko schemat XML obiektu `DataSet`.

W tabeli 10.3 zamieszczono metody obiektu DataSet.

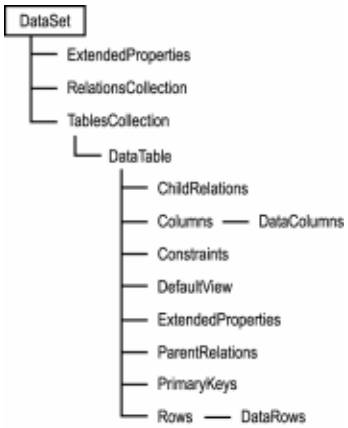
Tabela 10.3. *Metody obiektu DataSet*

Metoda	Opis
AcceptChanges	Przekazuje wszystkie zmiany dokonane w obiekcie DataSet, od jego pobrania lub od ostatniego wywołania metody AcceptChanges.
Clear	Usuwa wszystkie wiersze we wszystkich tabelach obiektu DataSet. Nie usuwa rzeczywistej zawartości bazy danych.
Clone	Kopiuje strukturę obiektu DataSet, łącznie z tabelami danych (obiekty DataTable), relacjami i ograniczeniami.
Copy	Kopiuje strukturę i dane zapisane w danym obiekcie DataSet.
GetChanges	Zwraca kopię obiektu DataSet, zawierającą wszystkie zmiany dotyczące danych, wprowadzone od ostatniego pobrania.
GetChildRelations	Pobiera zbiór relacji potomnych (podrzędnych) określonej tablicy.
GetParentRelations	Pobiera zbiór relacji macierzystych (nadrzędnych) określonej tablicy.
HasChanges	Wskazuje, czy obiekt DataSet zawiera jakiekolwiek zmiany.
Merge	Scala dany obiekt DataSet z innym.
ReadXML	Wczytuje schemat XML (XML schema) i dane XML (XML data) do obiektu DataSet.
ReadXMLData	Wczytuje dane XML do obiektu DataSet.
ReadXMLSchema	Wczytuje schemat XML do obiektu DataSet.
RejectChanges	Odrzuca wszystkie zmiany dokonane w danym obiekcie DataSet.
ResetRelations	Zmienia wartość atrybutu relations na wartość domyślną.
ResetTables	Zmienia wartość atrybutu tables na wartość domyślną.
ShouldPersistRelations	Wskazuje, czy atrybut relations powinien zostać zachowany.
ShouldPersistTables	Wskazuje, czy atrybut tables powinien być zachowany.
WriteXML	Zapisuje kod XML przedstawiający obiekt DataSet, łącznie z danymi i schematem, do pliku XML.
WriteXMLData	Zapisuje kod XML przedstawiający obiekt DataSet (tylko dane) do pliku XML.
WriteXMLSchema	Zapisuje kod XML przedstawiający obiekt DataSet (tylko schemat) do pliku XML.

W powyższych tabelach nie zamieszczono wszystkich atrybutów i metod obiektu DataSet. Pominięto niektóre dziedziczone atrybuty i metody. Więcej informacji na ten temat można znaleźć w dokumentacji firmowej .NET Framework SDK lub w dodatku C. „Obiekty ADO.NET — właściwości i metody".

Teraz widać, że obiekt DataSet ma wiele funkcji, które wcześniej pominięto, na przykład odczytywanie i zapisywanie danych za pomocą języka XML. Nie należy bać się eksperymentowania z ustawieniami podanych powyżej atrybutów. Obiekty DataSet i DataRow mają również większość takich samych atrybutów jak obiekt DataSet, więc nie zostały opisane. Rysunek 10.1 przedstawia model obiektu DataSet.

Rysunek 10.1. *Model obiektu DataSet*

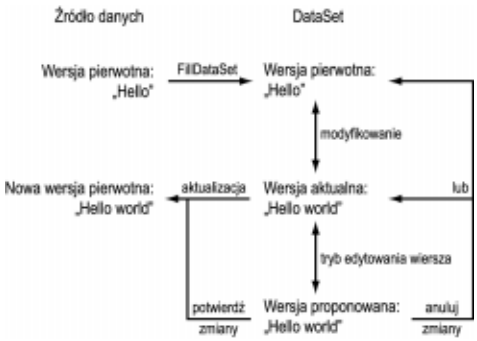
Modyfikowanie danych w wierszu (obiekt DataRow)

Ponieważ działanie obiektu `DataSet` jest już znane, opisane zostanie teraz modyfikowanie danych zapisanych w danym obiekcie. Dane zapisane są w obiekcie `DataSet` w postaci przypominającej bazę danych; obiekt taki zawiera tabele, kolumny i wiersze. Często modyfikuje się dane zapisane w obiekcie `DataSet` za pomocą wyrażeń SQL, które zmieniają dane w wielu rekordach jednocześnie, ale czasem konieczny jest ściślejszy nadzór nad każdym z wierszy. Obiekt `DataRow` przedstawia wiersz danych zapisanych w obiekcie `DataTable`. Jak podano w poprzednim rozdziale, można edytować bezpośrednio zawartość każdego z wierszy (obiektów `DataRow`).

Należy też znać kilka innych właściwości obiektów `DataRow` i `DataTable`. Po pierwsze, jest to atrybut `RowState`, który wskazuje stan bieżącego wiersza. Atrybut ten może mieć wartość `Detached`, `Unchanged`, `New`, `Deleted` oraz `Modified`. `Detached` oznacza, że wiersz został utworzony, ale nie jest częścią żadnego zbioru wierszy (obiekt `RowsCollection`) obiektu `DataSet`. Znaczenie kolejnych czterech nie wymaga objaśnień.

Jako część atrybutu `RowState` obiekt `DataTable` zawiera trzy wersje każdego z wierszy: pierwotną, aktualną oraz proponowaną. Wersje te służą do określenia stanu wiersza (atrybut `RowState`). Wersja pierwotna jest to stan wiersza po dodaniu po raz pierwszy do obiektu `DataTable`. Zazwyczaj są to takie same wartości jak w bazie danych. Wersja aktualna jest to wersja po wprowadzeniu zmian. Wersja proponowana występuje tylko w jednym przypadku — kiedy dla danego wiersza wywołano metodę `BeginEdit`.

Metoda `BeginEdit` jest stosowana do dokonywania zmian w wierszach bez konieczności stosowania się do reguł poprawności. Na przykład, jeśli mamy kilka wierszy, które muszą zostać dodane do określonej wartości, można przejść do trybu edytowania i wykonywać dowolne operacje. Wywołanie metody `EndEdit` lub `AcceptChanged` kończy tryb edytowania i przywraca stosowanie reguł poprawności. Tryb edytowania można również wykorzystać do anulowania proponowanych zmian. Proces modyfikowania wiersza przedstawiono na rysunku 10.2.

Rysunek 10.2. *Modyfikowanie wiersza*

Wartość pierwotna (ze źródła danych) jest przenoszona do obiektu `DataSet`, kiedy wywoływana jest metoda `Fill`. Po dokonaniu zmian wartość ta staje się wartością aktualną. Na tym etapie można przywrócić wartość pierwotną, dokonać aktualizacji źródła danych, wpisując do niego wartość aktualną, lub też powrócić do trybu edytowania. W trybie edytowania można potwierdzić wprowadzone zmiany i dokonać aktualizacji magazynu danych lub anulować zmiany i przywrócić wersję pierwotną lub aktualną. W rzeczywistości można przywrócić dowolną wersję, a następnie dokonać aktualizacji magazynu danych w trybie edytowania. Każda z tych wersji jest dostępna za pomocą atrybutów `DataRowVersion.Original`, `DataRowVersion.Current` oraz `DataRowVersion.Proposed`.

Przy modyfikowaniu danych w wierszu (`DataRow`) mogą z różnych przyczyn wystąpić błędy. Każdy z błędów zapisany jest w atrybucie `RowError` obiektu `DataRow` w postaci tekstowej. Można również ręcznie wpisywać błędy do tego atrybutu. Wszystkie błędy można odczytać jednocześnie za pomocą metody `GetErrors`, która zwraca tablicę obiektów `DataRow` (wierszy). Jeśli wystąpi jakikolwiek błąd, nie zostanie wykonane łączenie ani aktualizacja źródła danych. Najpierw należy usunąć przyczyny błędów. Nie należy przejmować się, jeśli brzmi to niezrozumiale. Wszystko będzie jaśniejsze po zapoznaniu się z przykładami.

Obiekt `DataRow` zawiera dwie metody, `Delete` oraz `Remove`, które wydają się bardzo podobne, ale jest między nimi bardzo istotna różnica. Metoda `Delete` całkowicie usuwa wiersz razem z danymi, które zawiera. Potem nie ma już dostępu do tych danych. Za pomocą metody `Remove` usuwa się wiersz z tabeli (obiekt `DataTable`) i w ten sposób nie ma już do niego dostępu z poziomu programu. Jednak rzeczywiste źródło danych nie zostało naruszone, więc dane nadal są na swoim miejscu, ale nie widać ich. Jest to przydatne, jeśli nie wszystkie wiersze tabeli (obiektu `DataTable`) będą wykorzystywane.

Ostatnia z omawianych metod, `RejectChanges`, unieważnia wszystkie zmiany wprowadzone od pobrania danego wiersza lub od ostatniego wywołania metody `AcceptChanges`. Na przykład, poniższy fragment kodu wczytuje dane do obiektu `DataSet`, modyfikuje wartości zapisane w pierwszym wierszu, a następnie odrzuca wprowadzone zmiany:

```
dim objConn as new OleDbConnection _
   ("Provider=Microsoft.Jet.OLEDB.4.0;" & _
   "Data Source="C:\ASPNET\dane\banking\mdb")
dim objCmd as new OleDbDataAdapter _
   ("select * from tblUsers", objConn)
```

```
dim ds as DataSet = new DataSet()
objCmd.Fill(ds, "tblUsers)

ds.Tables("tblUsers").Rows(0)("Imię") = "Tadeusz"

'rób cokolwiek

ds.Tables("tblUsers").Rows(0).RejectChanges
```

Przeglądanie danych zapisanych w tabeli (obiekt DataTable)

Obiekt `DataTable` zawiera metodę `Select` umożliwiającą filtrowanie i sortowanie danych zapisanych w danej tabeli. Metoda ta zwraca tablicę wierszy (obiektów `DataRow`). Wywołuje się ją w następujący sposób:

```
NazwaTabeli.Select(wyrażenie filtru, porządek sortowania, _
   DataRowViewState)
```

Oto przykład zastosowania tej metody:

```
dim ds as new DataSet("MójDataSet")
dim dTable as new DataTable("MojaTabela")
'wpisz dane do obiektu DataSet i DataTable
dim MojeWiersze() as DataRow = ds.Tables("MojaTabela").Select _
   (Nothing, "NazwaUżytkownika", DataViewRowState.CurrentRows)
```

Powyższy kod zwraca tablicę wszystkich zmodyfikowanych wierszy (obiektów `DataRow`) posortowanych według pola „NazwaUżytkownika”. Dla każdego parametru, który ma być pominięty, należy wpisać `Nothing`. Dlatego zwracana może być jedna z wersji wiersza lub wszystkie wersje wiersza, które można sortować i (lub) filtrować. Poniżej zamieszczono kolejny przykład.

Wydruk 10.1. *Odczytywanie wierszy za pomocą metody Select*

```
1:  <%@ Page Language="VB" %>
2:  <%@ Import Namespace="System.Data" %>
3:  <%@ Import Namespace="System.Data.OleDb" %>
4:
5:  <script runat="server">
6:     sub Page_Load(obj as object, e as eventargs)
7:        dim objConn as new OleDbConnection _
8:           ("Provider=Microsoft.Jet.OLEDB.4.0;" & _
9:           "Data Source=C:\ASPNET\dane\banking.mdb")
10:
11:       dim objCmd as new OleDbDataAdapter _
12:          ("select * from tblUsers", objConn)
13:
14:       dim ds as DataSet = new DataSet()
15:       objCmd.Fill(ds, "tblUsers")
16:
17:       dim dTable as DataTable = ds.Tables("tblUsers")
18:       dim AktualneWiersze() as DataRow = dTable.Select(Nothing, _
19:          Nothing, DataViewRowState.CurrentRows)
```

```
20:       dim I, J as integer
21:       dim strOutput as string
22:
23:       For I = 0 to AktualneWiersze.Length-1
24:          For J = 0 to dTable.Columns.Count-1
25:             strOutput = strOutput & dTable.Columns(J). _
26:                ColumnName & " = " & _
27:                AktualneWiersze(I)(J).ToString & "<br>"
28:          next
29:       next
30:
31:       Response.Write(strOutput)
32:    end sub
33: </script>
34:
35: <html><body>
36:
37: </body></html>
```

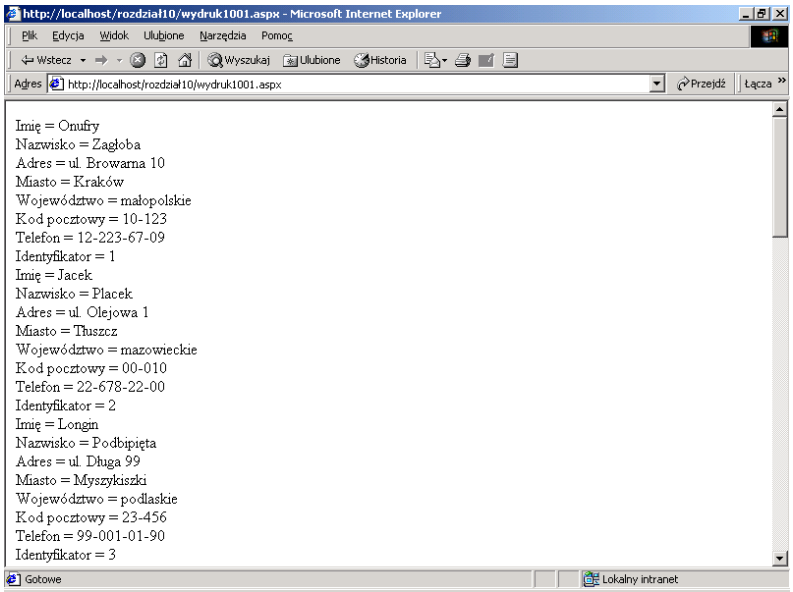
Analiza Powyższy program przykładowy odczytuje z obiektu `DataSet` wszystkie aktualne wiersze i wyświetla poszczególne pola i ich zawartość w oknie przeglądarki. W kodzie metody `Page_Load` deklaruje się obiekty `OleDbConnection` oraz `OleDbDataAdapter` (wiersze 7. – 12.). Po zapoznaniu się z poprzednim rozdziałem powinno być to zrozumiałe. Następnie, tworzony jest obiekt `DataSet`, który za pomocą metody `Fill` jest wypełniany danymi (wiersze 14. i 15.). Dalej odczytywana jest jedyna tabela obiektu `DataSet`, którą zapisuje się do zmiennej `dTable`, aby ułatwić dostęp do danych w dalszej części kodu.

Metoda `Select`, umieszczona w wierszu 18., odczytuje wszystkie wiersze obiektu `DataTable`, które uległy zmianie (wiersze aktualne), i umieszcza je w tablicy. Do przechodzenia do kolejnych wierszy tablicy służy pętla `for` (wiersz 23.); do przechodzenia do kolejnych kolumn danego wiersza służy kolejna pętla `for` (wiersz 24.). Odczytywane są nazwy pól oraz ich zawartość, które po konwersji na typ `string` wyświetlane są za pomocą metody `Response.Write`. Wynik działania powyższego programu zamieszczono na rysunku 10.3.

Innym sposobem sortowania i filtrowania danych jest zastosowanie obiektu `DataView`. Obiekt `DataView` przedstawia obiekt `DataTable`, ale w przeciwieństwie do tego obiektu można go powiązać z internetowymi obiektami sterującymi. Dla jednego obiektu `DataTable` można utworzyć wiele obiektów `DataView`.

W przypadku stron ASP.NET umożliwia to stosowanie dwóch różnych obiektów sterujących powiązanych z tym samym obiektem `DataTable`, ale wyświetlających różne dane. Poniższy fragment kodu pokazuje, w jaki sposób tworzyć atrybuty obiektu `DataView` i nadawać im wartości:

```
dim MójWidok as new DataView(dTable)
MójWidok.RowStateFilter = DataViewRowState.ModifiedOriginal
MójWidok.Sort = "Identyfikator ASC"
MójWidok.RowFilter = "Miasto = Gliwice"
```


Rysunek 10.3. *Zawartość obiektu DataSet odczytana za pomocą metody Select oraz pętli for*

Najpierw ze zmiennej `dTable` tworzony jest nowy obiekt `DataView` (wiersz 1.). (Zmienna `dTable` jest to wcześniej utworzony obiekt `DataTable`, wypełniony danymi). W wierszu 2. powyższego przykładu określa się filtr — odrzucane będą wszystkie wersje wierszy oprócz wersji pierwotnej. W trzecim wierszu określono porządek sortowania. Ostatni wiersz podaje kryterium zwracania wierszy. Powyższy przykład pokazuje, że obiekt `DataView` zawiera wiele tych samych atrybutów, które metoda `Select` używa do odczytywania wierszy danych. Znajomość tych atrybutów będzie bardzo pomocna podczas rzeczywistego modyfikowania źródeł danych.

Współbieżność

Nowy termin

Ponieważ każdy z użytkowników ma swój własny podgląd obiektu `DataSet`, może wykonywać dowolne operacje na danych i aktualizować źródło danych po ich zakończeniu w dowolnym momencie. Co się jednak stanie, jeśli kilku użytkowników będzie chciało równocześnie dokonać aktualizacji tych samych danych? *Współbieżność* (concurrency) jest sposobem zapobiegania problemom, które mogłyby wystąpić w takiej sytuacji. Są dwa rodzaje współbieżności: *pesymistyczny* (pessimistic) i *optymistyczny* (optimistic).

W przypadku współbieżności pesymistycznej, za każdym razem, kiedy któryś z użytkowników uzyskuje dostęp do danych lub próbuje dokonać zmian w danych, ustanawiana jest blokada i żaden z pozostałych użytkowników nie ma dostępu do tych danych. Po zakończeniu pracy przez użytkownika, który był pierwszy, pozostali użytkownicy mogą znów próbować uzyskać dostęp do danych.

W przypadku współbieżności optymistycznej nie występuje blokowanie dostępu do danych. Zamiast tego wiersze są monitorowane w celu określenia, czy dane nie zostały zmienione, a następnie zapisuje te zmiany. Przyjmijmy, że dwóch użytkowników

odczytało dane dotyczące statku o nazwie *M/S Stefan Batory*. Obydwaj mają ten sam zestaw danych. Pierwszy użytkownik zmienił nazwę na *M/S Stefan Batory I*. Jeśli drugi użytkownik spróbuje później zmienić nazwę po raz kolejny, zmiany te nie zostaną uwzględnione, ponieważ jego zestaw danych nie będzie już aktualny. Użytkownik ten musi pobrać wersję aktualną danych i spróbować jeszcze raz. Używając określeń z dziedziny baz danych, można napisać, że jeśli użytkownicy pobiorą ten sam zestaw danych, uwzględnione zostaną tylko te zmiany, które zostaną wprowadzone jako pierwsze. Dane drugiego użytkownika są już nieważne, ponieważ zmianie uległa zawartość źródła danych, więc jego próby wprowadzenia zmian zakończą się niepowodzeniem.

W technologii ADO.NET można stosować obydwa rodzaje współbieżności. Środowisko ADO.NET zawiera procedury obsługi obydwu rodzajów współbieżności, które działają w sposób niezauważalny dla użytkownika. Jednak wiedza o tym, jak działają takie procedury, może być przydatna w sytuacji, kiedy wystąpią jakieś problemy.

Korzystanie z baz danych za pomocą technologii ADO.NET

Jak już wspomniano w rozdziale 8. „Podstawowe wiadomości o tworzeniu baz danych", wyróżniamy pięć etapów uzyskiwania dostępu do danych za pomocą strony internetowej ASP.NET:

1. Utworzenie obiektu łączącego z bazą danych.
2. Otwarcie połączenia z bazą danych.
3. Wypełnienie obiektu `DataSet` odpowiednimi danymi.
4. Skonfigurowanie obiektu `DataView` w celu wyświetlania danych.
5. Powiązanie serwerowego obiektu sterującego z obiektem `DataView`.

Punkt piąty został omówiony szczegółowo w poprzednim rozdziale, zatem w dalszej części niniejszego rozdziału zamieszczono informacje dotyczące pierwszych czterech. Pewne działania można wykonywać na kilka sposobów, stosując różne obiekty, więc zostaną one opisane po kolei. Najpierw jednak należy zapoznać się z danymi, które są konieczne do połączenia się z bazą danych.

Dane dotyczące połączenia z bazą danych

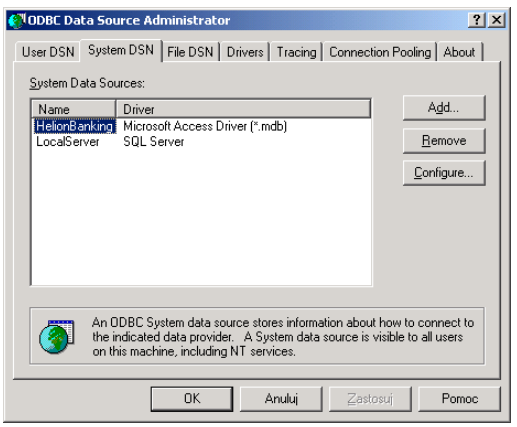
Nowy termin

Zanim w kodzie stron ASP.NET do korzystania z baz danych będzie można zastosować obiekty ADO.NET, konieczne jest uzyskanie danych dotyczących konkretnej bazy danych, do której trzeba uzyskać dostęp. Dane te to lokalizacja bazy danych, rodzaj bazy danych (na przykład MS Access, SQL Server lub Oracle), wersja bazy danych itd. Dane te są przekazywane do obiektów ADO.NET za pomocą *łańcucha połączenia* (connection string), który tworzy się ręcznie.

Najprostszym sposobem przekazania wymienionych wyżej danych jest utworzenie pliku *System DSN* (System Data Source Name). Plik taki, zawierający dane domyślne dla niektórych magazynów danych zainstalowanych przez system operacyjny, powinien już istnieć. Wystarczy tylko dodać dane do tego pliku. Na szczęście, jest to operacja bardzo prosta. Jako przykład przedstawione zostanie dodawanie danych dotyczących bazy danych użytkowników, której tworzenie opisano w rozdziale 8.

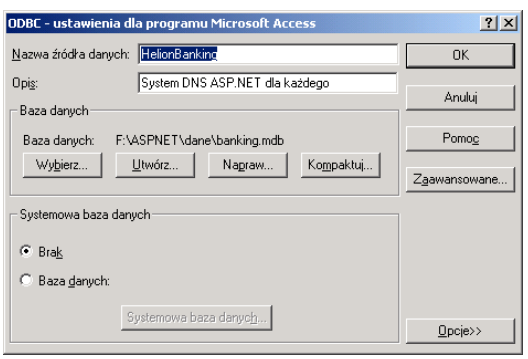
1. Jeśli baza danych użytkowników jest otwarta, zamknij ją.
2. W systemie Windows 2000 przejdź do menu *Start/Ustawienia/Panel sterowania, Narzędzia administracyjne/Źródła danych (ODBC)*.
3. Wybierz zakładkę System DSN. Powinno pojawić się okno podobne do przedstawionego na rysunku 10.4. Za pomocą tej zakładki można tworzyć, edytować lub usuwać istniejące źródła danych ODBC.

Rysunek 10.4. *Dane zakładki System DSN*

4. Naciśnij przycisk *Dodaj*. Z listy wybierz pozycję *Microsoft Access Driver (*.mdb)* i naciśnij przycisk *Zakończ*.
5. Podaj nazwę DSN `HelionBanking`. Można także wprowadzić opis.
6. Naciśnij przycisk *Wybierz* i przejdź do bazy danych Accessa, która została utworzona na podstawie rozdziału 8. Wybierz tę bazę, naciskając przycisk *OK*. Powinno pojawić się okno podobne do przedstawionego na rysunku 10.5. Naciśnij przycisk *OK*, potem jeszcze raz *OK* i gotowe!

Rysunek 10.5. *System DSN dla bazy danych banking.mdb*

System DSN bazy danych zawiera wszystkie dane, które są konieczne, aby obiekty ADO.NET mogły znaleźć daną bazę. Teraz, korzystając z obiektów ADO.NET w kodzie strony ASP.NET, można podać następujący łańcuch połączenia:

```
"DSN=HelionBanking"
```

Aby uniknąć kłopotów związanych z tworzeniem systemowego połączenia DSN (system Data Source Name), można zastosować połączenia nie korzystające z DSN (DSN-less connection). Wtedy konieczne jest podanie wszystkich koniecznych danych w łańcuchu połączenia. Dla przykładowej bazy danych łańcuch połączenia może wyglądać następująco:

```
"Provider=Microsoft.Jet.OLEDB.4.0;DataSource=
➥C:\ASPNET\dane\banking.mdb"
```

W przypadku bazy danych SQL łańcuch połączenia mógłby wyglądać następująco:

```
"Provider=SQLOLEDB.1;Initial Catalog=Northwind;
➥Data Source=MyServer;User ID=sa;"
```

Łańcuch połączenia podaje obiektom ADO.NET usługodawcę (provider), z którego mają korzystać, oraz lokalizację bazy danych. Jest wiele innych parametrów, które można podać, na przykład `UID` — nazwę użytkownika oraz `PWD` — hasło, konieczne do uzyskania dostępu do bazy danych. Jednak najczęściej stosuje się parametry podane powyżej, więc opis pozostałych został pominięty.

Jest wiele argumentów za stosowaniem systemowego połączenia DSN, oprócz estetycznego (kod wygląda tym lepiej, im łańcuchy połączeń są krótsze). Najważniejszą zaletą jest to, że nie trzeba sprawdzać danych zawartych w łańcuchu połączenia, przy każdym łączeniu się z bazą danych, co jest konieczne w przypadku połączeń bez połączenia DSN. Wystarczy sprawdzić dane tylko raz, kiedy tworzy się DSN. Wynikiem jest poprawa wydajności systemu.

Obiekt OleDbConnection

Teraz, kiedy już wiadomo, jak ustanowić połączenie z bazą danych, podany zostanie sposób otwarcia bazy danych. Właśnie do tego służy obiekt `System.Data.OleDb.OleDbConnection`. Przykład użycia tego obiektu zamieszczono na wydruku 10.2.

Wydruk 10.2. *Otwieranie połączenia z bazą danych za pomocą obiektu OleDbConnection*

```
1:  dim strŁańcuchPołączenia as string = _
2:     "Provider=Microsoft.Jet.OLEDB.4.0;" & _
3:     "Data Source=C:\ASPNET\dane\banking.mdb")
4:  dim Połączenie as new OleDbConnection( _
5:     strŁańuchPołączenia)
6:  Połączenie.Open()
7:  ...
8:  Połączenie.Close()
```

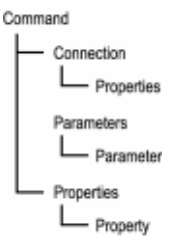
I to wszystko! Połączenie z bazą danych zostało właśnie otwarte. W wierszu 1. zadeklarowano łańcuch połączenia. Łańcuch ten jest wykorzystany przez obiekt `OleDbConnection` do połączenia z bazą danych (wiersz 4.). Za pomocą metody `Open` połączenie to jest otwierane (wiersz 6.), za pomocą metody `Close` — zamykane. Nie wolno zapominać o zamykaniu połączenia, kiedy nie jest już potrzebne.

W większości przypadków to wszystko, co robi obiekt `OleDbConnection` — otwiera i zamyka połączenie z bazą danych. Inne kruczki z zastosowaniem tego obiektu zostaną przedstawione w rozdziale 12. „Zastosowanie zaawansowanych technik obsługi danych".

Obiekt OleDbCommand

Po otwarciu połączenia z bazą danych można za pomocą poleceń wykonywać operacje dotyczące tej bazy, na przykład zapisanie danych w obiekcie `DataSet` lub aktualizację rekordów. Na rysunku 10.6 zamieszczono fragment modelu obiektu `OleDbCommand`.

Rysunek 10.6. *Model obiektu OleDbCommand*

Polecenia dotyczące bazy danych mają postać wyrażeń SQL, które są już znane. Wszystko, co trzeba zrobić, to przypisać dane wyrażenie SQL do obiektu `OleDbCommand`. Przykład zamieszczono na wydruku 10.3.

Wydruk 10.3. *Tworzenie i inicjalizacja obiektu OleDbCommand*

```
1:  'podaj wyrażenie SQL
2:  dim strSQL as string = "SELECT * FROM tblUsers"
3:
4:  'utwórz obiekt i nadaj wartości atrybutom
5:  dim objCmd as new OleDbCommand()
6:  objCmd.Connection = Conn
7:  objCmd.CommandText = strSQL
8:
9:  'lub
10: 'dim objCmd as new OleDbCommand(strSQL, Conn)
11:
12: 'lub
13: 'dim objCmd as new OleDbCommand(strSQL, _
14: strConnectionString)
```

Analiza Obiekt `OleDbCommand` może być inicjalizowany na wiele sposobów przez podanie odpowiednich parametrów. Parametrami może być wyrażenie SQL i obiekt `OleDbConnection` (wiersz 10.) lub utworzony przez programistę łańcuch połączenia (wiersz 13.). Jednak podanie tylko, które polecenie ma być wykonane, nie wystarczy. Konieczne jest również

wykonanie polecenia za pomocą jednej z metod `Execute`. Wybór metody zależy od przeznaczenia zwracanych danych. Na przykład, aby zapisać dane w obiekcie `OleDbDataReader` (opis w następnym punkcie), należy napisać, co następuje:

```
'utwórz obiekt DataReader
dim objReader as OleDbDataReader
objReader = objCmd.ExecuteReader
```

Aby wysłać zapytanie, które nie będzie zwracać danych, należy napisać:

```
ObjCmd.ExecuteNonQuery
```

Więcej wiadomości na temat metod `Execute` w dalszej części książki.

Obiekt OleDbDataReader

Obiekt `OleDbDataReader` jest prostym obiektem umożliwiającym prosty dostęp do danych zapisanych w magazynie danych. W gruncie rzeczy jest to obiekt `DataSet` wyświetlający dane w postaci strumienia (strumień `DataSet`). Więc po co stosować obiekty `OleDbDataReader`, jeśli do dyspozycji są obiekty `DataSet`?

Dane są odczytywane z bazy danych za pomocą obiektu `DataSet` i przechowywane w pamięci, dopóki nie zostaną wydane inne dyspozycje. Umożliwia to wykonywanie różnych operacji na takim odłączonym magazynie danych. Można, na przykład, modyfikować dane, nie przejmując się tym, co robią inni użytkownicy i dokonać przekształcenia na inny format. Jednak po rozpoczęciu pobierania dużej ilości danych z bazy danych napotyka się na ograniczenie pamięci, ponieważ w całości zapisany w niej jest obiekt `DataSet`. Jeśli użytkowników są tysiące, a każdy z nich ma własny obiekt `DataSet`, pojawiają się poważne problemy. (Należy zwrócić uwagę, że jest to przypadek skrajny, ale na jego przykładzie jasno widać potrzebę stosowania obiektów mniejszych niż `DataSet`).

Obiekt `OleDbDataReader` umieszcza w pamięci jednorazowo tylko jeden wiersz danych. Na żądanie tworzy *strumień* danych z magazynu danych. Zapobiega to występowaniu wielu problemów związanych z dostępną pamięcią, co daje w wyniku poprawę wydajności systemu. Niestety, z powodu tego, że dane mają postać strumienia, obiekt `OleDbDataReader` ma mniejszy zbiór funkcji niż obiekt `DataSet`. Obiekt `OleDbDataReader` jest obiektem tylko do odczytu; nie można również powracać do rekordów, które zostały już przetworzone.

Po zapisaniu danych w obiekcie `OleDbDataReader` przechodzenie do kolejnych rekordów jest bardzo łatwe. Należy po prostu wywołać metodę `Read`. Przykład zamieszczono na wydruku 10.4.

Wydruk 10.4. *Przechodzenie pomiędzy kolejnym rekordami zapisanymi w obiekcie OleDbDataReader*

```
1:  <%@ Page Language="VB" %>
2:  <%@ Import Namespace="System.Data" %>
3:  <%@ Import Namespace="System.Data.OleDb" %>
4:
5:  <script runat="server">
```

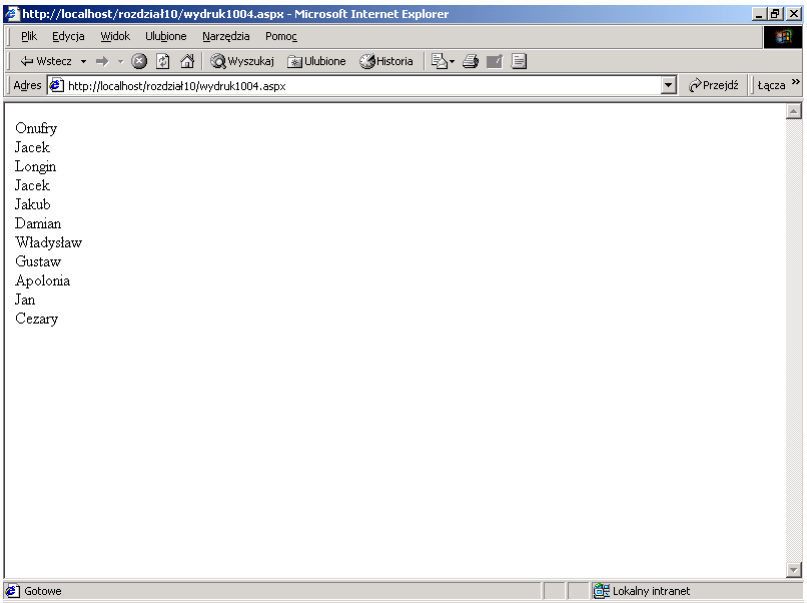
```
6:     sub Page_Load(obj as object, e as eventargs)
7:        dim objConn as new OleDbConnection _
8:           ("Provider=Microsoft.Jet.OLEDB.4.0;" & _
9:        "Data Source=C:\ASPNET\dane\banking.mdb")
10:
11:       dim objCmd as new OleDbCommand _
12:          ("select * from tblUsers", objConn)
13:
14:       dim objReader as OleDbDataReader
15:
16:       objConn.Open
17:       objReader = objCmd.ExecuteReader
18:
19:       while objReader.Read
20:          Response.Write(objReader.GetString(0) & "<br>")
21:       end while
22:       objConn.Close
23:    end sub
24: </script>
25:
26: <html><body>
27:
28: </body></html>
```

Analiza Fragment powyższego wydruku od wiersza 7. do wiersza 12. powinien być zrozumiały: utworzony zostaje obiekt `OleDbConnection`, obiekt `OleDbCommand` i wykonywane jest wyrażenie języka SQL. Następnie utworzony zostaje nowy obiekt `OleDbDataReader`. W przypadku zastosowania obiektu `OleDbDataAdapter` metoda `Fill` automatycznie otwiera i zamyka połączenie z bazą danych. Jednak w przypadku zastosowania obiektu `OleDbDataReader` trzeba umieścić odpowiednie metody w kodzie strony (wiersz 16. i 22.). Wiersz 17. zawiera wywołanie wyrażenia SQL i tworzy strumień danych za pomocą obiektu `OleDbDataReader`. W wierszach 19. – 21. następuje odczytywanie kolejnych rekordów obiektu `OleDbDataReader`.

Metoda `Read` przechodzi automatycznie do kolejnego rekordu, zatrzymując się na ostatnim. W wierszu 20. za pomocą metody `GetString`, która dokonuje konwersji typu zwracanych danych na typ `string`, odczytywane jest pierwsze pole każdego z rekordów. (Nieco dalej metoda ta zostanie opisana bardziej szczegółowo). Następnie odczytane i przekształcone dane są wyświetlane za pomocą metody `Response.Write`. Wynik wykonania kodu z powyższego wydruku zamieszczono na rysunku 10.7.

Sprawdzając wartość atrybutu `HasMoreRows`, można sprawdzić, czy program dotarł już do ostatniego rekordu. Jeśli atrybut ten ma wartość logiczną `true`, oznacza to, że obiekt `OleDbDataReader` zawiera więcej rekordów. W przeciwnym przypadku atrybut ten ma wartość logiczną `false`.

Obiekt `OleDbDataReader` zawiera również szereg metod `Get`, które zwracają dane, dokonując równocześnie konwersji na określony typ (`GetByte`, `GetInt32`, `GetString` itd.). Metody te stosuje się, aby uniknąć konieczności rzutowania typów danych, kiedy dane te są przekazywane poza obiekt `OleDbDataReader`.

Rysunek 10.7. *Odczytanie rekordów obiektu OleDbDataReader za pomocą metody Read*

Bardzo ważne jest, aby zamykać obiekt `OleDbDataReader`, kiedy nie jest już potrzebny. Taki sam skutek ma zamknięcie obiektu `OleDbConnection`.

Tak	Nie
Stosuj obiekt `OleDbDataReader` wszędzie tam, gdzie kluczową sprawą jest wydajność systemu i wystarczy tylko wyświetlić dane odczytane z bazy danych.	Nie stosuj obiektu `OleDbDataReader`, kiedy należy wykonać pewne operacje na danych przed lub po wyświetleniu ich.

Wyrażenia SQL Update, Insert oraz Delete

Ponieważ obiekt `OleDbDataReader` jest obiektem tylko do odczytu, nie umożliwia modyfikowania danych. Zamiast tego konieczne jest użycie odpowiednich wyrażeń języka SQL (`Update`, `Insert` i `Delete`) jako parametru obiektu `OleDbCommand`.

Jednak żadne z tych wyrażeń nie zwraca rekordów, tak jak to czyni wyrażenie `Select`. Z tego względu należy stosować metodę `ExecuteNonQuery`, która zwraca wartość typu `integer`, określającą, ile rekordów zostało zmienionych za pomocą któregoś z wymienionych powyżej wyrażeń. Przykład zamieszczono na wydruku 10.5.

Wydruk 10.5. *Zastosowanie metody ExecuteNonQuery*

```
1:  dim I as integer
2:
3:  'wyrażenie SQL
4:  dim strSQL as string = "DELETE FROM tblUsers" & _
5:  "WHERE Identyfikator = 5"
```

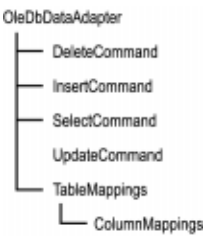
```
6:  'utwórz obiekt i nadaj wartość atrybutom
7:  dim objCmd as new OleDbCommand(strSQL, Conn)
8:
9:  I = objCmd.ExecuteNonQuery()
```

Ponieważ pole `Identyfikator` jest polem identyfikującym (identity field), za pomocą powyższego wyrażenia znaleziony zostanie co najwyżej jeden rekord, o ile w tabeli jest wiersz zawierający taki identyfikator. Sprawdzając wartość zmiennej `I` można przekonać się, czy wykonanie tego wyrażenia miało jakiś skutek. Wyrażenia `update` oraz `insert` działają podobnie (więcej informacji na temat wyrażeń SQL można znaleźć w rozdziale 8.).

Obiekt OleDbDataAdapter

Tak samo jak obiekt `OleDbCommand` służył do obsługi obiektów `OleDbDataReader`, obiekt `OleDbDataAdapter` współpracuje z obiektami `DataSet`. Głównym przeznaczeniem obiektu `OleDbDataAdapter` jest pobieranie danych z magazynu danych do obiektu `DataSet` oraz zapisywanie danych z powrotem z obiektu `DataSet` do magazynu danych. Model tego obiektu znajduje się na rysunku 10.8. Obiekt ten zawiera cztery metody `Command`, które służą do usuwania, wstawiania, wybierania i aktualizacji danych w obiekcie `DataSet`. Kolekcja `TableMappings` określa, w jaki sposób tabele i kolumny ze źródła danych są odwzorowane w obiektach `DataSet`.

Rysunek 10.8. *Model obiektu OleDbDataAdapter*

Obiekt `OleDbDataAdapter` ma duże możliwości. Chociaż jego głównym przeznaczeniem jest tylko odczytywanie danych, można za jego pomocą tworzyć nowe tabele z istniejących danych lub przedstawiać dane w postaci XML. Bardziej zaawansowane metody zostaną opisane w dalszej części niniejszego rozdziału, najpierw należy zapoznać się z podstawowymi informacjami na temat obiektu `OleDbDataAdapter`.

Tworzenie obiektu `OleDbDataAdapter` przypomina tworzenie obiektu `ADOCommand` (wydruk 10.6).

Wydruk 10.6. *Tworzenie obiektu OleDbDataAdapter*

```
1:  'podaj wyrażenie SQL
2:  dim strSQL as string = "SELECT * FROM tblUsers"
3:
4:  'utwórz obiekt i nadaj wartość atrybutom
5:  dim objCmd as new OleDbDataAdapter()
6:  objCmd.SelectCommand.Connection = Conn
7:  objCmd.SelectCommand.CommandText = strSQL
```

```
8:
9:  'lub
10: 'dim objCmd as new OleDbDataAdapter _
11: '   (strSQL, Conn)
12:
13: 'lub
14: 'dim objCmd as new OleDbDataAdapter( _
15: '   strSQL, strConnectionString)
```

Analiza Jak pokazano na rysunku 10.8, obiekt `OleDbDataAdapter` zawiera cztery metody `Command`. Każda z tych metod jest w rzeczywistości obiektem `OleDbCommand` z własnymi atrybutami `Connection` oraz `CommandText` (wiersze 6. i 7.). W powyższym przykładzie metodą określoną przez podanie wyrażenia SQL w trakcie inicjalizacji obiektu (wiersze 10. i 14.) jest metoda `SelectCommand`. Jeśli ma być zastosowana inna metoda `Command`, na przykład `Insert`, należy odpowiednio zmodyfikować program.

> Należy pamiętać o tym, że, stosując metody `Update`, `Insert` i `Delete`, w rzeczywistości nie zmienia się zawartości odnośnego magazynu danych, ale obiekt `DataSet`, odłączony od źródła danych. Zmiany zostaną wprowadzone w źródle danych dopiero po wywołaniu metody `OleDbDataAdapter.Update`.

Zapisywanie danych w obiektach DataSet

Poniżej zamieszczono przykład zapisywania danych w obiekcie `DataSet` (wydruk 10.7). Metody obiektu `OleDbDataAdapter` omówione zostaną w dalszej części niniejszego rozdziału.

Wydruk 10.7. *Zapisywanie danych w obiekcie DataSet*

```
1:  dim strConnectionString as String = _
2:  "Provider=Microsoft.Jet.OLEDB.4.0;" & _
3:  "Data Source=C:\ASPNET\dane\banking.mdb")
4:  dim ds as DataSet = New DataSet("MójDataSet")
5:  dim strSQL as String = "SELECT * FROM tblUsers"
6:
7:  dim objCmd as new OleDbDataAdapter(strSQL, _
8:  strConnectionString)
9:
10: objCmd.Fill(ds, "tblUsers")
```

Analiza Utworzono pusty obiekt `DataSet` pod nazwą „MójDataSet” (wiersz 4.). Potem utworzono nowy obiekt `OleDbDataAdapter` (wiersz 7.), którego polecenie `Select` zostało określone w postaci wyrażenia SQL zamieszczonego w wierszu 5. Wynikiem Wykonania powyższego kodu przykładowego jest obiekt `DataSet` zawierający tabelę (obiekt `DataTable`) pod nazwą „Użytkownicy”, która z kolei zawiera wszystkie rekordy tabeli `tblUsers`.

Jak to się stało? Przecież utworzono pusty obiekt `DataSet`. Metoda `Fill` obiektu `OleDbDataAdapter` pobiera ze źródła danych schemat (tabele, kolumny, definicje kluczy pierwotnych itd.), którego jeszcze nie zawiera obiekt `DataSet` i tworzy ten schemat

automatycznie. Następnie wypełnia tabelę (obiekt `DataTable`) „Użytkownicy" kolumnami odczytanymi ze źródła danych. Podobnie, gdyby obiekt `DataTable` zawierał już niektóre z kolumn, to metoda `FillDataSet` utworzy brakujące. Jeśli utworzone zostaną wszystkie kolumny, metoda ta tylko wypełni tabelę danymi. Jest to bardzo ważna cecha obiektu `OleDbDataAdapter`, która daje duże możliwości, a — jak okaże się w kolejnych podrozdziałach — będzie jeszcze lepiej.

Aktualizowanie źródeł danych

W poprzednim rozdziale został przedstawiony sposób wykonywania operacji na danych zapisanych w obiekcie `DataSet` przez uzyskanie dostępu do pól i wartości za pomocą kolekcji. Co jednak dzieje się po zmodyfikowaniu danych w taki sposób?

Po dokonaniu zmian można za pomocą odpowiednich metod obiektu `OleDbDataAdapter` wprowadzić te zmiany do magazynu danych. Polecenia te dotyczą tylko danych, które już zostały zmienione. Nie można, na przykład, tylko umieścić w kodzie strony wyrażenia `Insert` i oczekiwać, że w bazie danych pojawi się automatycznie nowy rekord. Wyrażenie `Insert` musi odwoływać się do nowego wiersza, który został już utworzony w obiekcie `DataSet`. Na wydruku 10.8 przedstawiono przykład nadawania odpowiednich wartości atrybutowi `UpdateCommand` obiektu `OleDbDataAdapter`.

Wydruk 10.8. *Wykonywanie operacji na danych zapisanych w obiekcie DataSet za pomocą obiektu OleDbDataAdapter*

```
1:  sub Page_Load(obj as object, e as EventArgs)
2:     'utwórz połączenie
3:     dim Conn as new OleDbConnection( _
4:        "Provider=Microsoft.Jet.OLEDB.4.0;" & _
5:        "Data Source=C:\ASPNET\dane\banking.mdb")
6:
7:     'utwórz obiekty DataSet oraz OleDbDataAdapter
8:     dim ds as new DataSet("MójDataSet")
9:     dim objCmd as new OleDbDataAdapter("SELECT * FROM " & _
10:       "tblUsers WHERE Identyfikator < 10", Conn)
11:
12:    'zapisz dane w obiekcie DataSet
13:    objCmd.Fill(ds, "tblUsers")
14:
15:    'zmień dane
16:    ds.Tables("tblUsers").Rows(2)(3) = "ASPVille"
17:
18:    dim dr as DataRow = ds.Tables("tblUsers").NewRow()
19:    dr(0) = "Greg"
20:    dr(1) = "Smith"
21:    dr(2) = "434 Maple Apt B"
22:    dr(3) = "Minneapolis"
23:    dr(4) = "MN"
24:    dr(5) = "12588"
25:    dr(6) = "5189876259"
26:    ds.Tables("tblUsers").Rows.Add(dr)
27:
28:    'podaj polecenie SQL oraz aktywne połączenie
29:    objCmd.UpdateCommand = new OleDbCommand
30:    objCmd.UpdateCommand.CommandText = "UPDATE tblUsers " & _
```

```
31:        "SET Miasto='ASP Górne' WHERE identyfikator=3"
32:     objCmd.UpdateCommand.Connection = Conn
33:
34:     'podaj inne polecenie SQL i inne aktywne połączenie
35:     objCmd.InsertCommand = new OleDbCommand
36:     objCmd.InsertCommand.CommandText = "Insert INTO " & _
37:        "tblUsers (Imię, Nazwisko Adres, Miasto, " & _
38:        "Województwo, Kod pocztowy, Telefon) VALUES 'Jacek', " & _
39:        "'Placek', 'Olejna 123', 'Tłuszcz', 'mazowieckie',  " & _
40:        "'00-098', '6783215565'"
41:     objCmd.InsertCommand.Connection = Conn
42:
43: end sub
```

Analiza W powyższym przykładzie najpierw tworzy się obiekty `OleDbConnection` oraz `OleDbDataAdapter` (wiersze 3. – 10.), a następnie za pomocą wyrażenia `Select` języka SQL wpisuje się dane do obiektu `DataSet` (wiersz 13.). Proces przebiega podobnie jak w przypadku zastosowania obiektu `OleDbCommand`. Kod w wierszach 16. – 26. służy do wprowadzania zmian do obiektu `DataSet` — edytowania wartości pojedynczej zmiennej (wiersz 16.) oraz dodania nowego wiersza (wiersze 18. – 26.). Następnym tworzonym obiektem jest obiekt `OleDbCommand` (wiersz 29.), który użyty jest razem z poleceniem `Update` obiektu `OleDbDataAdapter`. W wierszu 30. zamieszczono wyrażenie języka SQL, zgodnie z którym dane będą aktualizowane. Podobnie w wierszu 36. podano wyrażenie `Insert`. Należy zwrócić uwagę, że polecenia `Insert` oraz `Update` odnoszą się do tylko do danych w modyfikowanych wierszach. Modyfikacja źródła danych nastąpi po wywołaniu metody `Update`.

Należy zwrócić uwagę, że wymienione powyżej polecenia w rzeczywistości nie modyfikują żadnych danych. Przekazują po prostu obiektom ADO.NET instrukcje, w jaki sposób zapisać z powrotem dane, które zostały właśnie zmienione. Gdyby, na przykład, nie wprowadzono żadnych zmian za pomocą wierszy 16. – 26., to metody `Command` nie zostaną wykonane, bez względu na to, jakie wyrażenia języka SQL zamieszczono w programie.

Metoda `Update` obiektu `OleDbDataAdapter` wpisuje zmiany dokonane w obiekcie `DataSet` do źródła danych. Program zamieszczony na wydruku 10.8 zostanie zmodyfikowany w ten sposób, aby zawierał polecenie `Update`. W tym celu po wierszu 41. należy dopisać następujący wiersz:

```
objCmd.Update(ds, "tblUsers")
```

Parametrami tej metody są: obiekt `DataSet`, zawierający modyfikowane dane oraz tabela, z której dane będą odczytywane. Tabelę można pominąć, ale wtedy konieczne jest odwzorowywanie tabel (table mapping).

Powyższy sposób wygląda na bardzo kłopotliwy — konieczne jest ręczne wprowadzenie zmian, a potem jeszcze trzeba utworzyć wyrażenie języka SQL, które pokazuje, że dane zostały zmienione. Na szczęście, technologia ADO.NET przychodzi z pomocą. Jeśli nie określono odpowiednich poleceń, a wiersze w obiekcie `DataSet` zostały zmienione, to wtedy obiekt `OleDbDataAdapter` może za pomocą obiektu `OleDbCommandBulider` wygenerować potrzebne polecenia automatycznie. Oto przykład:

```
dim ds as new DataSet("MójDataSet")
dim objCmd as new OleDbDataAdapter _
   ("select * from tblUsers", Conn)
dim objAutoGen as new OleDbCommandBuilder(objCmd)
...
'odczytaj i modyfikuj
'dane
...
objCmd.Update(ds, "tblUsers")
```

Pierwsze trzy wiersze są takie jak poprzednio. Wiersz 4. służy do utworzenia obiektu `OleDbCommandBuilder`, którego parametrem jest obiekt `OleDbDataAdapter`. Obiekt `OleDbCommandBuilder`, po wywołaniu metody `Update`, sprawdza różnice pomiędzy obiektem `DataSet` a źródłem danych i generuje odpowiednie wyrażenia języka SQL, aby dostosować zawartość danego obiektu `DataSet` do tego źródła danych. Przyjrzyjmy się następującemu wierszowi kodu:

```
ds.Tables("tblUsers").Rows(3).Delete
```

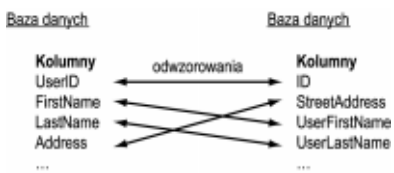
W połączeniu z obiektem `OleDbCommandBulider` i metodą `Update` zostanie wygenerowane następujące wyrażenie SQL:

```
DELETE FROM tblUsers WHERE Identyfikator = 4
```

Do określenia, który wiersz ma zostać usunięty, obiektowi `OleDbDataAdapter` służą wartości klucza pierwotnego. W powyższym przykładzie wartość klucza pierwotnego czwartego wiersza kolumny `Identyfikator` (`Rows(3)`) wynosi `4`. Automatyczne generowanie wyrażeń możliwe jest tylko wtedy, kiedy istnieje klucz pierwotny lub kolumna, w której wierszach wartości się nie powtarzają (unique column).

Odwzorowania (Mappings)

Odwzorowanie tabel i kolumn umożliwia przyporządkowanie tabeli lub kolumnie obiektu `DataSet` tabeli lub kolumny z magazynu danych. Odwzorowanie takie stosowane jest w technologii ADO.NET, kiedy dane są przenoszone z jednego źródła danych do innego. Umożliwia to korzystanie z kolumn lub tabel pod różnymi nazwami, zależnymi od lokalizacji, lub nawet odwzorowanie wzajemne kolumn lub tabel. Idea ta została przedstawiona na rysunku 10.9.

Rysunek 10.9. *Odwzorowanie łączące niepowiązane z pozoru kolumny*

Odwzorowania takie zapisane są w kolekcji `TableMappings` obiektu `OleDbDataAdapter`. Przykład zamieszczono na wydruku 10.9.

Wydruk 10.9. *Tworzenie odwzorowanie tabel dla bazy danych banking*

```
1:  dim ds as DataSet = New DataSet()
2:  dim Conn as New OleDbConnection( _
3:     "Provider=Microsoft.Jet.OLEDB.4.0;" & _
4:     "Data Source=C:\ASPNET\dane\banking.mdb")
```

```
5:  dim objCmd as New OleDbDataAdapter _
6:     ("SELECT * FROM tblUsers", Conn)
7:
8:  'dodaj odwzorowania
9:  objCmd.TableMappings.Add("Tabela", "tblUsers")
10: with objCmd.TableMappings(0).ColumnMappings
11:    .Add("Identyfikator", "Numer")
12:    .Add("NazwiskoUżytkownika", "Nazwisko")
13:    .Add("ImięUżytkownika", "Imię")
14:    .Add("Telefon", "Telefon")
15:    .Add("Adres", "AdresUżytkownika")
16:    .Add("Miasto", "Miasto")
17:    .Add("Województwo", "Województwo")
18:    .Add("Kod", "Kod")
19: end With
20: objCmd.Fill(ds)
```

Analiza W powyższym przykładzie wykorzystano bazę danych utworzoną zgodnie z opisem zamieszczonym w rozdziale 8. i odwzorowano kolumny tabeli `tblUsers` na kolumny zapisane w obiekcie `DataSet`.

Fragment kodu w wierszach 1. – 6. powinien być już zrozumiały. Utworzone i zainicjalizowane zostały obiekty `DataSet`, `OleDbConnection` oraz `OleDbDataAdapter`. Następnie dokonywane jest odwzorowanie tabeli z magazynu danych na tabelę Użytkownicy w obiekcie `DataSet`. Pierwszym parametrem jest tabela źródłowa, z której odczytywane są dane, a drugim parametrem jest tabela docelowa, w której dane mają być zapisane. Ponieważ w deklaracji obiektu `OleDbDataAdapter` zamieszczono wyrażenie `Select`, wiadomo, że wynik wykonania tego wyrażenia ma być tabelą źródłową.

Nazwa `Table`, umieszczona w wierszu 9., w środowisku ADO.NET jest nazwą specjalną. Kiedy polecenia `Fill` lub `Update` uruchamiane są bez podania parametru, którym jest tabela z obiektu `DataSet`, wtedy odwzorowanie pod nazwą `Table` określa, skąd odczytać dane. Na przykład, jeśli użyte zostanie odwzorowanie z wydruku 10.9 i wywołana zostanie następująca metoda:

```
objCmd.Update(ds)
```

to dane zostaną odczytane z tabeli `Użytkownicy` obiektu `DataSet`, ponieważ tak podaje odwzorowanie `Table`. Zwykle, aby dokonać aktualizacji danych, wywołuje się metodę w następującej postaci:

```
objCmd.Update(ds, "tblUsers")
```

We fragmencie kodu od wiersza 10. do wiersza 20. do zdefiniowanego właśnie odwzorowania `TableMapping` dodawane są odwzorowania `ColumnMapping`. Odwzorowania te zastępują niektóre nazwy kolumn bardziej poręcznymi, a pozostałe odwzorowują bez zmian.

Odwzorowanie oprócz zastępowania nazw kolumn bardziej wygodnymi ma również inne zastosowania. Po dokładniejszym zapoznaniu się z wyrażeniami języka SQL da się zauważyć, że niektóre z nich nie zwracają pól ani kolumn — po prostu zwracają wartość. Sytuacje takie nie zdarzają się jednak zbyt często w trakcie tworzenia stron ASP.NET. Więcej informacji na ten temat można znaleźć w rozdziale 12.

Zastosowanie obiektów ADO.NET w środowisku ASP.NET

Pora, aby napisać aplikację ASP.NET. Utworzona zostanie w pełni funkcjonalna, choć prosta, aplikacja obsługująca bazę danych, która umożliwia użytkownikowi podgląd i modyfikowanie danych. Potrzebne jest sprawdzenie nowo nabytych umiejętności.

Dla tej aplikacji wystarczy jedna strona. Na niej za pomocą obiektu sterującego `DataGrid` wyświetlone zostaną dane z tabeli użytkowników. Do wprowadzenia zmian zostaną wykorzystane funkcje edycyjne obiektu sterującego `DataGrid`. Następnie dane zostaną z powrotem zapisane w źródle danych za pomocą obiektu `OleDbCommand`.

Najpierw należy utworzyć interfejs użytkownika. Program zamieszczony na wydruku 10.10 zawiera standardowy obiekt `DataGrid`, w którym znajdują się kolumny powiązane (bound columns) dla każdego z pól bazy danych, obiekty `EditCommandColumn` oraz `ButtonCommandColumn`, umożliwiające usuwanie danych. Do wyświetlania dodatkowych pól wejściowych, umożliwiających wstawianie do bazy danych nowych wierszy, służy obiekt `Panel`. Utworzone zostanie także obiekt sterujący `Label` (etykieta), wyświetlający komunikaty dla użytkownika.

Wydruk 10.10. *Interfejs użytkownika przykładowej aplikacji obsługującej bazę danych*

```
<html><body>
   <asp:Label id="lblMessage" runat="server"/>

   <form runat="server">
      <asp:DataGrid id="dgData" runat="server"
         BorderColor="black" GridLines="Vertical"
         cellpading="4" cellspacing="0" width="100%"
         AutoGenerateColumns="False"
         OnDeleteCommand="dgData_Delete"
         OnEditCommand="dgData_Edit"
         OnCancelCommand="dgData_Cancel"
         OnUpdateCommand="dgData_Update"
         OnPageIndexChanged="dgData_PageIndexChanged" >

         <Columns>
            <asp:TemplateColumn HeaderText="L.p.">
               <ItemTemplate>
                  <asp:Label id="Nazwa" runat="server"
                     Text='<%# Container.DataItem
                     ➥("Identyfikator")%>' />
               </ItemTemplate>
            </asp:TemplateColumn>

            <asp:BoundColumn HeaderText="Imię"
               DataField="Imię" />
            <asp:BoundColumn HeaderText="Nazwisko"
               DataField="Nazwisko" />
            <asp:BoundColumn HeaderText="Adres"
               DataField="Adres" />
            <asp:BoundColumn HeaderText="Miasto"
```

```
30:                DataField="Miasto" />
31:             <asp:BoundColumn HeaderText="Województwo"
32:                DataField="Województwo" />
33:             <asp:BoundColumn HeaderText="Kod pocztowy"
34:                DataField="Kod pocztowy" />
35:             <asp:BoundColumn HeaderText="Telefon"
36:                DataField="Telefon" />
37:
38:             <asp:EditCommandColumn
39:                EditText="Edycja"
40:                CancelText="Anuluj"
41:                UpdateText="Aktualizuj"
42:                HeaderText="Edycja"/>
43:
44:             <asp:ButtonColumn HeaderText="" text="Delete"
45:                CommandName="delete" />
46:          </Columns>
47:       </asp:DataGrid><p>
48:
49:       <asp:Panel id="AddPanel" runat="server">
50:          <table>
51:          <tr>
52:             <td width="100" valign="top">
53:                Imię i nazwisko:
54:             </td>
55:             <td width="300" valign="top">
56:                <asp:TextBox id="tbFName" runat="server"/>
57:                <asp:TextBox id="tbLName" runat="server"/>
58:             </td>
59:          </tr>
60:          <tr>
61:             <td valign="top">Adres:</td>
62:             <td valign="top">
63:                <asp:TextBox id="tbAddress" runat="server" />
64:             </td>
65:          </tr>
66:          <tr>
67:             <td valign="top">Miasto, stan, kod:</td>
68:             <td valign="top">
69:                <asp:TextBox id="tbCity"
70:                   runat="server" />
71:                <asp:TextBox id= "tbState" runat="server"
72:                   size=2 /> 
73:                <asp:TextBox id="tbZIP" runat="server"
74:                   size=5 />
75:             </td>
76:          </tr>
77:          <tr>
78:             <td valign="top">Telefon:</td>
79:             <td valign="top">
80:                <asp:TextBox id="tbPhone" runat="server"
81:                   size=11 /><p>
82:             </td>
83:          </tr>
84:          <tr>
85:             <td colspan="2" valign="top" align="right">
86:                <asp:Button id="btSubmit" runat="server"
```

```
87:                   text="Dodaj" OnClick="Submit" />
88:             </td>
89:          </tr>
90:          </table>
91:       </asp:Panel>
92:    </form>
93: </body></html>
```

Analiza Powyższy kod zawiera po prostu serwerowe obiekty sterujące z wieloma różnymi parametrami. Właściwe zadanie wypełnia blok deklarowania kodu, co okaże się w dalszej części. Najważniejszą częścią powyższego programu jest obiekt `DataGrid` i procedury obsługi zdarzeń, które zawiera (wiersze 9. – 13.). Każdy z obiektów sterujących umożliwia użytkownikowi wprowadzenie nowych danych do bazy; dane te są zapisywane w bazie po naciśnięciu przycisku *Dodaj* (wiersz 86.).

Na wydruku 10.11 zamieszczono blok deklarowania kodu. Zawiera on między innymi procedurę zapisywania danych w obiekcie `DataGrid`, procedurę obsługi zdarzenia obiektu `DataGrid` oraz procedurę aktualizacji źródła danych po wypełnieniu formularza przez użytkownika i naciśnięciu przez niego przycisku *Wyślij*.

Wydruk 10.11. *Kod ASP.NET do wydruku 10.10*

```
1:  <%@ Page Language="VB" %>
2:  <%@ Import Namespace="System.Data" %>
3:  <%@ Import Namespace="System.Data.OleDb" %>
4:
5:  <script runat="server">
6:     'zadeklaruj połączenie
7:     dim Conn as new OleDbConnection( _
8:        "Provider=Microsoft.Jet.OLEDB.4.0;" & _
9:        "Data Source=C:\ASPNET\dane\banking.mdb")
10:
11:    sub Page_Load(obj as Object, e as EventArgs)
12:       if Not Page.IsPostBack then
13:          FillDataGrid()
14:       end if
15:    end sub
16:
17:    sub Submit(obj as object, e as eventargs)
18:       'wstaw nowe dane
19:       dim i, j as integer
20:       dim params(7) as string
21:       dim strText as string
22:       dim blnGo as boolean = true
23:
24:       j = 0
25:
26:       for i = 0 to AddPanel.Controls.Count-1
27:          if AddPanel.controls(i).GetType Is _
28:             GetType(TextBox) then
29:             strText = Ctype(AddPanel.Controls(i), _
30:                TextBox).Text
31:             if strText <>"" then
32:                params(j)= strText
33:             else
```

```
34:                blnGo = false
35:                lblMessage.Text = lblMessage.Text & _
36:                   "Nie podano wartości dla " & _
37:                   AddPanel.Controls(i).ID & "<p>"
38:                lblMessage.Style("ForeColor") = "Red"
39:             end if
40:             j = j + 1
41:          end if
42:       next
43:
44:       if not blnGo then
45:          exit sub
46:       end if
47:
48:       dim strSQL as string = "INSERT INTO tblUsers " & _
49:          "(Imię, Nazwisko, Adres, Miasto, Województwo, " & _
50:          "Kod pocztowy, Telefon) VALUES (" & _
51:          "'" & params(0) & "'," & _
52:          "'" & params(1) & "'," & _
53:          "'" & params(2) & "'," & _
54:          "'" & params(3) & "'," & _
55:          "'" & params(4) & "'," & _
56:          "'" & params(5) & "'," & _
57:          "'" & params(6) & "')"
58:
59:       ExecuteStatement(strSQL)
60:
61:       FillDataGrid()
62:    end sub
63:
64:    sub dgData_Edit(obj as object, e as DataGridCommandEventArgs)
65:       FillDataGrid(e.Item.ItemIndex)
66:    end sub
67:
68:    sub dgData_Delete(obj as object, e as DataGridCommandEventArgs)
69:       dim strSQL as string = "DELETE FROM tblUsers " & _
70:          "WHERE Identyfikator = " & e.Item.ItemIndex + 1
71:
72:       ExecuteStatement(strSQL)
73:
74:       FillDataGrid()
75:    end sub
76:
77:    sub dgData_Update(obj as object, e as DataGridCommandEventArgs)
78:       if UpdateDataStore(e) then
79:          FillDataGrid(-1)
80:       end if
81:    end sub
82:
83:    sub dgData_Cancel(obj as object, e as DataGridCommandEventArgs)
84:       FillDataGrid(-1)
85:    end sub
86:
87:    sub dgData_PageIndexChanged(obj as object, e as
       ➥DataGridPageChangedEventArgs)
88:       dgData.DataBind()
89:    end sub
90:
```

```
91:    function UpdateDataStore(e as
       ➥DataGridCommandEventArgs) as boolean
92:
93:       dim i, j as integer
94:       dim params(7) as string
95:       dim strText as string
96:       dim blnGo as boolean = true
97:
98:       j = 0
99:
100:      for i = 1 to e.Item.Cells.Count - 3
101:         strText = Ctype(e.Item.Cells(i).Controls(0), _
102:            TextBox).Text
103:         if strText <> "" then
104:            params(j) = strText
105:            j = j + 1
106:         else
107:            blnGo = false
108:            lblMessage.Text = lblMessage.Text & _
109:               "Nie podano wartości <p>"
110:         end if
111:      next
112:
113:      if not blnGo then
114:         return false
115:         exit function
116:      end if
117:
118:      dim strSQL as string = "UPDATE tblUsers SET " & _
119:         "Imię = '" & params(0) & "'," & _
120:         "Nazwisko = '" & params(1) & "'," & _
121:         "Adres = '" & params(2) & "'," & _
122:         "Miasto = '" & params(3) & "'," & _
123:         "Województwo = '" & params(4) & "'," & _
124:         "Kod pocztowy = '" & params(5) & "'," & _
125:         "Telefon = '" & params(6) & "'," & _
126:         "WHERE Identyfikator = " & Ctype(e.Item.Cells(0). _
127:            Controls(1), Label).text
128:
129:      ExecuteStatement(strSQL)
130:      return blnGo
131:   end function
132:
133:   sub FillDataGrid(Optional EditIndex as integer=-1)
134:      'otwórz połączenie
135:      dim objCmd as new OleDbCommand _
136:         ("select * from tblUsers", Conn)
137:      dim objReader as OleDbDataReader
138:
139:      try
140:         objCmd.Connection.Open()
141:         objReader = objCmd.ExecuteReader()
142:      catch ex as Exception
143:         lblMessage.Text = "Wystąpił błąd odczytu " & _
144:            "z bazy danych."
145:      end try
146:
147:      dgData.DataSource = objReader
```

```
148:       if not EditIndex.Equals(Nothing) then
149:          dgData.EditItemIndex = EditIndex
150:       end if
151:
152:       dgData.DataBind()
153:
154:       objReader.Close
155:       objCmd.Connection.Close()
156:
157:    end sub
158:
159:    function ExecuteStatement(strSQL)
160:       dim objCmd as new OleDbCommand(strSQL, Conn)
161:
162:       try
163:          objCmd.Connection.Open()
164:          objCmd.ExecuteNonQuery()
165:       catch ex as Exception
166:          lblMessage.Text = "Wystąpił błąd aktualizacji bazy danych."
167:       end try
168:
169:       objCmd.Connection.Close()
170:    end function
171: </script>
```

Analiza Jest to spory fragment programu, ale naprawdę nie jest taki straszny, jak na to wygląda. Najpierw omówione zostaną metody, które odczytują dane z bazy danych i zapisują dane w obiekcie `DataGrid`. Dalej opisane zostaną metody aktualizujące bazę danych.

W wierszu 7., poza jakąkolwiek metodą, zadeklarowano obiekt `OleDbConnection`. Ponieważ obiekt ten nie przynależy do żadnej konkretnej metody (dotyczy raczej całej strony), może być wykorzystywany w kodzie dowolnej metody. Pierwszą wykonywaną metodą jest metoda `Page_Load` (wiersze 11. – 15.). Metoda ta sprawdza, czy dany formularz został już przesłany z powrotem; jeśli nie, to wywoływana jest kolejna metoda, `FillDataGrid`, która służy do odczytania danych z bazy danych i powiązania ich z obiektem `DataGrid`. Kod metody `FillDataGrid` znajduje się w wierszach 133. – 157. Należy zwrócić uwagę na opcjonalny parametr `EditIndex`; znaczenie tego parametru zostanie wyjaśnione w dalszej części niniejszego rozdziału. W wierszach 135. i 137. znajdują się deklaracje obiektów `OleDbCommand` oraz `OleDbDataReader`, w których zastosowano obiekt `OleDbConnection` (zadeklarowany w wierszu 7.).

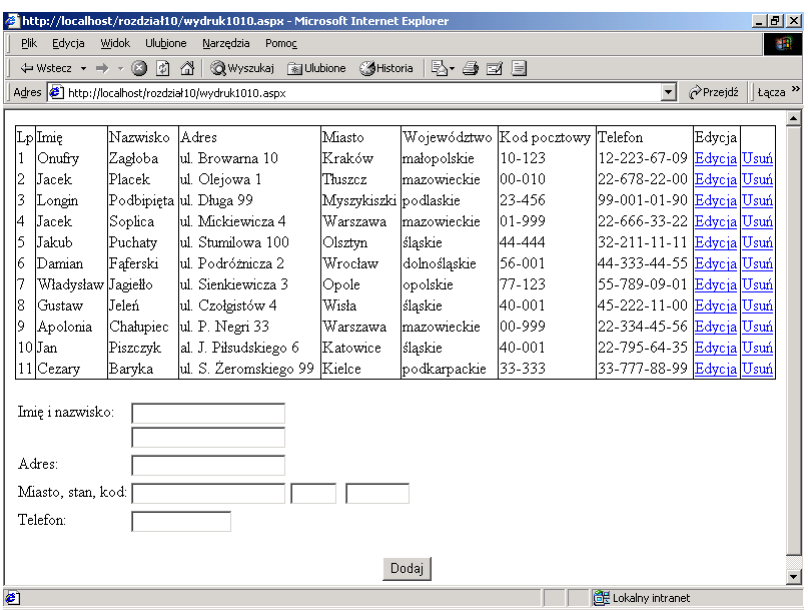
W następnej części programu zastosowano wyrażenie `try`. Wyrażenie to służy do wstępnego wykonania fragmentu kodu, pod warunkiem że nie wystąpią błędy. Jeśli błąd jednak wystąpi, można za pomocą wyrażenia `catch` (wiersz 142.) określić procedurę obsługi tego błędu i kontynuować wykonywanie metody. W przeciwnym razie nastąpiłaby awaria aplikacji. Do tej pory wymienione powyżej wyrażenia nie były stosowane, ponieważ przykładowe programy były proste. Jednak przy łączeniu się z dowolnym systemem, który nie należy do środowiska ASP.NET (w tym przypadku jest to baza danych), mogą wystąpić błędy. W przypadku profesjonalnych aplikacji konieczne jest zapobieganie, aby takie błędy nie powodowały awarii systemu lub co gorsza, by błędy te nie były zauważalne dla użytkownika.

Tak	Nie
Stosuj wyrażenia `try...catch...finally` w przypadku łączenia się z obiektem lub systemem, który nie należy do środowiska ASP.NET. Dotyczy to baz danych, komponentów zarządzanych (managed components), obiektów COM itp.	Nie licz na to, że nie stanie się nic złego ani nie sądź, że uwzględnione zostały już wszystkie możliwe problemy.

Jeśli powyższy opis wydaje się niezbyt jasny, nie należy się tym przejmować. Wyrażenie `try` zostało opisane dokładnie w rozdziale 20., „Testowanie stron ASP.NET".

W bloku wyrażenia `try` następuje łączenie się z bazą danych i próba zapisania danych w obiekcie `OleDbDataReader`. Jeśli próba nie powiedzie się, wyświetlony zostanie odpowiedni komunikat. W wierszu 147. podano źródło danych dla obiektu `DataGrid`, którym jest obiekt `DataReader`. Zanim jednak nastąpi powiązanie danych, należy jeszcze raz zwrócić uwagę na opcjonalny parametr `EditIndex`. Za każdym razem, kiedy użytkownik próbuje edytować daną pozycję, atrybutowi `EditItemIndex` obiektu `DataGrid` należy nadać odpowiednią wartość, a następnie powiązać dane. Sposób ten umożliwia nadawanie wartości atrybutowi `EditItemIndex`, dzięki czemu można uniknąć kłopotów związanych z przechodzeniem do trybu edytowania i koniecznością ponownego wiązania danych. Z tego powodu w wierszu 148. za pomocą wyrażenia `if` sprawdza się, czy podano parametr `EditIndex`. Jeśli tak, to atrybutowi `EditItemIndex` obiektu `DataGrid` nadawana jest odpowiednia wartość.

W końcowej części następuje zamknięcie obiektu `DataReader` i połączenia (wiersze 154. i 155.). W wyniku wykonania powyższego kodu strony okno przeglądarki powinno wyglądać podobnie jak na rysunku 10.10.

Rysunek 10.10. *Interfejs użytkownika przykładowej bazy danych*

Teraz należy dodać metody umożliwiające użytkownikowi edytowanie pozycji obiektu `DataGrid`:

- od wiersza 64. rozpoczyna się metoda obsługująca zdarzenie `Edit` obiektu `DataGrid`,
- od wiersza 68. rozpoczyna się metoda obsługująca zdarzenie `Delete` obiektu `DataGrid`,
- od wiersza 77. rozpoczyna się metoda obsługująca zdarzenie `Update` obiektu `DataGrid`,
- od wiersza 83. rozpoczyna się metoda obsługująca zdarzenie `Cancel` obiektu `DataGrid`,
- od wiersza 91. zaczyna się funkcja aktualizacji magazynu danych.

W przypadku poleceń `Edit` i `Cancel` wywołuje się po prostu metodę `FillDataGrid` z opcjonalnym parametrem, którym jest indeks edytowanej pozycji. Oto przykład:

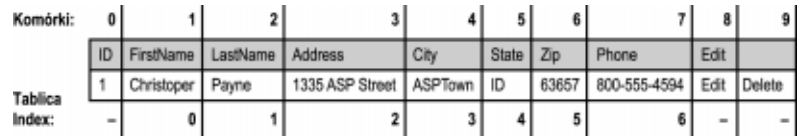
```
sub dgData_Edit(obj as object, e as DataGridCommandEventArgs)
   FillDataGrid(e.Item.ItemIndex)
end sub

sub dgData_Cancel(obj as object, e as DataGridCommandEventArgs)
   FillDataGrid(-1)
end sub
```

Metoda `Edit` przyporządkowuje atrybutowi `EditItemIndex` obiektu `DataGrid` pozycję wybraną przez użytkownika, metoda `Cancel` nadaje temu atrybutowi wartość `-1`, co oznacza zakończenie trybu edycji.

W przypadku polecenia `Update` trzeba być bardziej twórczym. Konieczne jest odczytywanie danych z pól tekstowych, które będą tworzone dynamicznie, kiedy użytkownik kliknie łącze `Edit`. W tym celu właśnie zastosowano pętlę `for` (wiersz 100.). W pętli tej odczytywana jest kolejno zawartość komórek wybranej pozycji obiektu `DataGrid` z pominięciem trzech ostatnich komórek (należy pamiętać, że komórki te nie zawierają danych — są to przyciski *Update*, *Cancel* oraz *Delete*), które potem zapisywane są w zmiennej `strText` (wiersz 101.). Jeśli odczytana wartość nie jest łańcuchem pustym, zapisuje się ją w tablicy, która będzie potem wykorzystana do aktualizowania bazy danych. Jeśli odczytana wartość jest łańcuchem pustym, procedura będzie zakończona i wyświetlony zostanie komunikat (wiersze 106. – 108.).

Należy zwrócić uwagę, że występują tu dwa wskaźniki pętli — `i` oraz `j`. Zmienna `i` jest wskaźnikiem kolejnych komórek danego wiersza, `j` jest wskaźnikiem tablicy parametrów. Użycie obydwu zmiennych jest konieczne, ponieważ wskaźniki komórek nie odpowiadają wskaźnikom tablicy. Na przykład, komórka „LastName” ma indeks 1, ale w tablicy parametrów ma mieć indeks 0. W przeciwnym przypadku wystąpią błędy typu „Indeks poza zakresem” (*index out of bounds*). Wartość zmiennej `j` jest to aktualny indeks tablicy. Powyższe zagadnienie ilustruje rysunek 10.11.

Komórki:	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
	ID	FirstName	LastName	Address	City	State	Zip	Phone	Edit	
	1	Christoper	Payne	1335 ASP Street	ASPTown	ID	63657	800-555-4594	Edit	Delete
Tablica Index:	–	0	1	2	3	4	5	6	–	–

Rysunek 10.11. *Niezgodność indeksów komórek i indeksów tablicy*

Jeśli którekolwiek z pól tekstowych byłoby puste, to wtedy zmiennej boolowskiej `blnGo` nadawana jest wartość `false` (wiersz 106.). Wtedy procedura aktualizowania magazynu danych zostanie zatrzymana, aby nie zapisać w bazie danych niepoprawnych. Do tego właśnie służy fragment kodu w wierszach 113. – 116:

```
if not blnGo then
   return false
   exit function
end if
```

Następnym etapem procesu aktualizowania bazy danych jest utworzenie odpowiedniego wyrażenia języka SQL. Ponieważ wszystkie nowe wartości są umieszczone w tablicy `param`, jest to łatwe, co widać w wierszach 118. – 127.

W wierszach 126. – 127. znajduje się klauzula `WHERE` wyrażenia `UPDATE`. Aktualizowane mają być tylko te pozycje, które zostały zmodyfikowane, więc w tym celu należy określić pole identyfikujące tych pozycji. Tak się dobrze składa, że w tym przypadku polem identyfikującym jest komórka 1. każdego z wierszy — „Identyfikator”. Odczytuje się zawartość tej komórki, wykonuje rzutowanie na typ `Label` (etykieta), a następnie odczytuje uzyskany tekst. Zatem, zgodnie z rysunkiem 10.10, jeśli edytowany jest pierwszy wiersz, to odpowiednie wyrażenie języka SQL ma postać następującą:

```
UPDATE tblUsers SET Imię = 'Christopher', Nazwisko =
➥'Payne', Adres = '1335 ASP Street', Miasto = 'ASPTown',
➥State = 'ID', ZIP = '83657', Telefon = '800-555-4594'
➥WHERE Identyfikator = 1
```

Na zakończenie należy wykonać wyrażenie aktualizujące. Robi się to za pomocą wywołania innej metody `ExecuteStatement`, którą zamieszczono w wierszach 159. – 170. Metoda ta to po prostu hermetyzacja kolejnych kroków tworzenia obiektu `OleDbCommand` i uruchamiania wyrażenia SQL.

Po raz kolejny użyte zostało wyrażenie `try...catch`, dzięki czemu wszystkie błędy, które mogą wystąpić, zostaną obsłużone. Aktualizację wykonuje się za pomocą metody `ExecuteNonQuery`.

Jako następna zostanie omówiona metoda obsługi zdarzenia `Delete` (wiersze 68. – 75.):

```
sub dgData_Delete(obj as object, e as _
   DataGridCommandEventArgs)
   dim strSQL as string = "DELETE FROM tblUsers " &_
      "WHERE Identyfikator = " & Ctype(e.Item.Cells(0). _
      Controls(1), Label).text

   ExecuteStatement (strSQL)

   FillDataGrid()
end sub
```

Metoda ta jest względnie prosta. Tworzy się wyrażenie języka SQL `DELETE`, w którym w klauzuli `WHERE` występuje pole `Identyfikator`, następnie wyrażenie jest wykonywane i ponownie zapisuje się dane w obiekcie `DataGrid`.

Pozostało tylko dodać nowe rekordy do bazy danych, kiedy użytkownik wypełni pola formularza i naciśnie przycisk *Dodaj*. Metoda `Submit` (wiersze 17. – 62.) przypomina opisaną już wcześniej metodę `Update`, z tą tylko różnicą, że zamiast polecenia `update` wykonywane jest polecenie `insert`.

Metoda `Submit` zostanie omówiona pokrótce. Należy przypomnieć tu umieszczanie wszystkich obiektów sterujących, które służą do wprowadzania danych, w obiekcie `Panel`, by można było odczytywać kolejno ich zawartość, tak samo jak było to w przypadku komórek obiektu `DataGrid`. Tym razem zamiast odczytywania kolejnych wartości z kolekcji `cells` obiektu `DataGridCommandEventArgs`, odczytuje się wartości z kolekcji `Controls` obiektu `Panel`. Również wyrażenie języka SQL ma trochę inną budowę. Poza tym, wszystko jest dokładnie takie samo, jak w przypadku metody `Update`.

Gratulujemy, aplikacja umożliwiająca użytkownikom aktualizowanie, dodawanie i usuwanie rekordy bazy danych jest gotowa. Kod aplikacji jest długi, ale w większości dość prosty.

Przy pisaniu aplikacji należy również dzielić program na moduły, co sprawia, że program jest bardziej przejrzysty, a modułów takich można używać wielokrotnie w różnych aplikacjach po niewielkich modyfikacjach.

Jak można było zauważyć, nastąpiła częściowa utrata kontroli nad sposobem wyświetlania pól w przypadku użycia metody `EditCommand`. Na przykład, pola tekstowe były dłuższe niż to konieczne. W przyszłości w przypadku stosowania obiektu sterującego `DataGrid` lepsze może być zastąpienie obiektów sterujących `BoundColumn` i metody `EditCommand` obiektami `TemplateColumns` i polami tekstowymi. Wtedy będzie mniej zdarzeń do obsłużenia, a kontrola nad wykonaniem programu będzie większa. Ale to już jest kwestia indywidualnego stylu programisty.

To nie jest ASP!

Programiści, którzy znają klasyczne środowiska ASP i ADO, mogą zastanawiać się, jak do tego wszystkiego pasuje stary dobry obiekt `Recordset`.

Chociaż obiekt `ADODB Recordset` należy już do przeszłości, idea jednak pozostała. W gruncie rzeczy, obiekt `DataReader` jest to po prostu obiekt `Recordset`, w którym kursor przesuwa się tylko w przód, podczas gdy `DataSet` jest to obiekt `Recordset`, w którym zastosowano kursor dynamiczny lub kursor, którego położenie można zmieniać (scrollable cursor). Oczywiście, nowe obiekty ADO.NET mają więcej funkcji, ale podstawowy zakres funkcji jest podobny.

Korzystanie z obiektu `Recordset`, niezależnie od rodzaju kursora, wymaga zablokowania innym użytkownikom dostępu do danych, ponieważ obiekt jest stale połączony z bazą danych. Jest to sposób raczej niezbyt efektywny, szczególnie w przypadku wielu użytkowników korzystających z bazy danych równocześnie. Obiekt `DataSet` jest magazynem danych całkowicie odłączonym (disconnected data store), to znaczy, że dane po prostu są odczytywane z bazy danych, po czym połączenie jest zamykane. Nie trzeba wtedy utrzymywać połączenia z bazą danych, nie trzeba blokować dostępu do danych. Oprócz tego, obiekt `DataSet` jest lepszym przedstawieniem magazynu danych, ponieważ, jak wiadomo z niniejszego rozdziału, może zawierać wiele tabel (co jest niemożliwe w przypadku obiektu `Recordset`), relacje oraz odwzorowania. Jest to nowy sposób przetwarzania danych, który może usunąć wiele kłopotów związanych z korzystaniem z baz danych w środowisku ADO. Ma to jednak swoją cenę. Dlatego też do dyspozycji jest obiekt `OleDbDataReader`, zbliżony do obiektu `Recordset`. Różnica jest taka, że obiekt `OleDbDataReader` jest całkowicie obiektowy i korzysta z mechanizmów mocnej kontroli typów danych (type-safe data).

Obiekty `OleDbConnection` i `OleDbCommand` są zbliżone do obiektów `ADODB Connection` oraz `Command` występujących w tradycyjnym środowisku ADO, więc zmiana powinna być bezbolesna. Takie pojęcia jak transakcje oraz obiekty `Parameter`, znane ze środowiska ASP, występują również w środowisku ASP.NET. Więcej szczegółów na ten temat w rozdziale 12.

Pomimo wielu różnic pomiędzy ADO i ADO.NET, występują także podobieństwa ułatwiające pracę programistom znającym środowisko ADO. Większość zmian wprowadzono w środowisku ADO.NET, aby zapewnić większą spójność, elastyczność i funkcjonalność modelu danych.